

24. DECEMBER 2013

„Ježiš Kristus,
... vzdal sa
hodnosti, vzal
na seba podobu
služobníka,
podobný sa
stal ľuďom,
a keď sa zjavil
ako človek,
ponížil sa
a bol poslušný
do smrti, a to
až do smrti
na kríži.“

Filipským 2,5-8

Zborový list
Cirkevného zboru ECAV
na Slovensku Kežmarok

Vianočná koleda

Milan Rúfus

*V mestečku Betleme,
v jasličkách na slame
leží to dieťaťko,
na ktoré čakáme.*

*Anjelik bez krídel,
Boží i človečí.
Nikto ho nevidel,
každý ho dosvedčí,
darček mu nesie tam...*

*A ja mu do diaľky
srdiečko posielam
namiesto hŕkáľky.*

Obsah

Vianočná koleda.....2

Vianoce dnes.....3

Domáce služby Božie
pri štedrovečernom stole.....4

Radostné Vianoce!.....7

Bedári.....8

Nové je už tu.....10

Deti píšu Bohu.....11

Povedali o... skromnosti.....12

Slávni evanjelici
v Kežmarku VI.13

Príhovor.....17

Poďakovania.....19

Štrnásty pokus.....22

Štatistika roku 2013.....25

Slovom i obrazom.....28

Vianoce dnes

Ako môžem zažiť tú pravú vianočnú radosť? Potrebujem sa ísť pozrieť priamo do Betlehema, kde to všetko začalo?

Betlehem je od nás vyše 2000 km ďaleko a Pán Ježiš Kristus sa tam narodil pred vyše 2000 rokmi. Jeho narodenie však môže mať bezprostredný vplyv aj na môj život tu a teraz. Lebo Boh – náš Otec – poslal teraz sem – do môjho srdca – Ducha Svojho Syna.

„Ale keď prišla plnosť času, poslal Boh Syna svojho, narodeného zo ženy, ... aby sme prijali synovstvo.

A keďže ste synovia, poslal nám Boh do srdc Ducha svojho Syna, volajúceho: Abba! Otče!“ (Galatským 4,4-6).

Takže to podstatné je, či prijmem túto dokonalú Božiu Zásielku – ako dar. Ide o môj vzťah k Božiemu Synovi Ježišovi Kristovi. Prijmem Ho do môjho srdca ako Boha a Pána? Môžem Mu dôverovať, že práve mňa má skutočne rád?

Faktom je, že z lásky (aj ku mne) opustil dokonalé nebo (kde mal plný rešpekt a dokonalé podmienky) a prišiel na našu zďaleka nie dokonalú Zem – plnú hriechu a svojvôle hriešnych ľudí. Tu to musel On – svätý a dokonalý – denne znášať. Bolo to podstatne horšie, než keby som sa ja teraz rozhodol z pohodlia môjho domu odísť žiť do biednej chatrče v cigánskej osade. Lebo ja by som ostal človekom, ale On sa ako všemohúci Boh ponížil o jednu kategóriu, keď sa rozhodol dostať sa na úroveň stvorenia.

A tu na Zemi to začalo Jeho narodením v biednom chlieve, potom nasledoval útek Jeho rodiny do Egypta... a ešte ani ako dospelý nemal, kde by hlavu sklonil... Z bohatstva neba sa dostal do takej chudoby...

„Veď poznáte milosť nášho Pána Ježiša Krista, že hoci bol bohatý, schudobnel pre vás, aby ste vy zbohatli Jeho chudobou“ (2 Korintským 8,9).

A keď sa pozriem potom na koniec Jeho života – nechal sa umučiť až na smrť! Z lásky ku mne – On miesto mňa zniesol na kríži to, čo som si zaslužil ja – za moje viny... Kto je ochotný pre mňa vydržať niečo takého, Tomu iste môžem dôverovať a prijať Ho ako Pána môjho srdca a života.

A On potom rád príde a zostane so mnou – so všetkou Svojou štedrosťou, veď to slúbil:

„Ajhľa, stojím pri dverách a klopem. Ak niekto počuje môj hlas a otvorí dvere, vojdem k nemu a budem stolovať s ním a on so mnou“ (Zjavenie 3,20).

Ak Ho teda mám rád a preto Ho z lásky aj rešpektujem a poslúcham, tak On mi dokonca sľubuje, že príde aj so Svojím Otcom – v Duchu Svätom – ku mne a bude prebývať so mnou.

„Ježiš mu odpovedal: Ak ma niekto miluje, bude zachovávať moje slovo, a môj Otec ho bude milovať a prideme k nemu a budeme prebývať u neho“ Ján (14,23).

Všemohúci Boh – v plnosti Trojice – chce prebývať so mnou?! Nepoznám úžasnejšiu ponuku!

Mikuláš Lipták

Domáce služby Božie pri štedrovečernom stole

- vedené sú hlavou rodiny pred štedrovečernou večerou

V mene Boha: Otca, Syna i Du-
cha Svätého. Amen.

Vianoce sú dokladom toho, že Ten, ktorý z nekonečnej moci a dokonalej lásky stvoril tento svet, je naozaj láska. V čom sa prejavila táto láska k nám hriešnym ľuďom? Evanjelista Ján túto skutočnosť po-
znamenal slovami: **„Lebo tak Boh miloval svet, že svojho jednorodeného Syna dal, aby nezahynul, ale večný život mal každý, kto verí v Neho (J 3,16).“** Boh dal tomuto svetu Svojho Syna, aby sme mohli mať večný život. No kvôli tomu-
to životu musel byť z lásky k nám obetovaný iný život. A tak Božia láska kráča od betlehenských jaslí až na drevo golgotského kríža. Apoštol Pavel o tom veľmi krásne hovorí v Liste Rímskym: **„Boh dokazuje svoju lásku k nám tým, že Kristus umrel za nás, keď sme boli ešte hriešni (R 5,8).“**

Celému ľudstvu sa na Vianoce dostáva nanovo toho krásneho poznania, že Boh je láska. No Vianoce nechcú byť len o poznaní. Ony sa stanú pre nás opravdivými sviatkami lásky až vtedy, keď dovolíme, aby táto láska menila a formovala náš život. To znamená, že Vianoce budú mať zmysel pre našu rodinu iba vtedy, keď my sami budeme žiť z tejto lásky a s láskou budeme rozdávať to, čo sme pre svoj život prijali od Boha, ktorý je láska.

Je veľkou vecou, že z roka na rok – to znamená každé Vianoce – si môžeme nanovo pripomínať, čo sa niekedy dávno stalo v Betleheme, v meste Dávidovom. Anjeli to oznámili pastierom slovami: **„Lebo narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán.“** I keď Jeho vlastní Ho neprijali a nemali pre Neho miesta v ubytovni, predsa kúsok lásky rodičov a pastierov

dokazovalo, že napriek zlobe človek môže milovať. A keď sa mocní tohto sveta – ako bol Herodes – neprihľadali na Jeho stranu, ale skôr hľadali smrť Narodeného, s láskou k Nemu prichádzali mudrci od východu, ktorí Mu priniesli kráľovské dary: zlato, kadidlo a myrhu. To malé betlehemske dieťa vyrástlo a chodilo po tomto svete. Všetci tí, ktorí sa na Neho obrátili s láskou, našli u Neho pomoc. Veď Svojou láskou v mnohých zlomil moc hriechu a dokonca i smrti, no zároveň im ukázal, ako sa dá žiť v láske.

Príchod Ježiša Krista do tohto sveta otvoril ľuďom cestu k láske. Láska už nemusí byť iba akousi ilúziou, ale skutočnosťou, ktorú od Boha prijímame pre svoj život a ktorú môžeme odovzdávať ľuďom žijúcim okolo nás. Je len smutné, že mnohí z tých, ktorí dokazujú svoju lásku na Vianoce, nevytrvávajú v tejto láske po ďalšie dni. Božia láska, ktorá zostúpila do tohto sveta, nie je tu len na krátky okamih Vianoc. Ona tu nie je len pre chvíľu oddychu alebo pre vyvolených. Ona je trvalá, reálna a večná, pretože ten, ktorý nám ju dáva, je sám večný. Ona je aj pre slabých a rovnako i pre tých, ktorí sú na okraji spoločnosti, pretože Boh je vo Svojej láske mocný a dvíha zo zeme i toho posledného človeka. Božia láska je účinná všade tam, kde človek trpí v dôsledku hriechu a svojich pádov, pretože ona neprišla do tohto sveta, aby nás odsúdila, ale zachránila.

A tak sa započúvajte do príbehu lásky, o ktorom hovoria i tohtoročné Vianoce:

¹V tých dňoch vyšiel rozkaz od cisára Augusta popísať celý svet. ²Tento prvý popis bol vtedy, keď sýrskym vladárom bol Kyrenios. ³Išli preto všetci, aby sa dali zapísať, každý do svojho mesta. ⁴Vybral sa teda aj Jozef z Galiley z mesta Nazareta do Judska do mesta Dávidovho, ktoré sa volá Betlehem, pretože bol z domu a z rodu Dávidovho, ⁵aby sa dal zapísať so svojou snúbenicou Máriou, ktorá bola v po žehnanom stave. ⁶Keď tam boli, naplnili sa dni, aby porodila. ⁷I porodila svojho prvorodeného syna, obvinula ho plienkami a uložila v jasliach, lebo v nocľahárni pre nich nebolo miesto. ⁸A boli v tom kraji pastieri, ktorí nocovali na poli a strážili si v noci stádo. ⁹A hľa, anjel Pánov postavil sa vedľa nich a sláva Pánova ich osvietila. I báli sa bážňou veľkou. ¹⁰Ale anjel im povedal: Nebojte sa, veď zvestujem vám veľkú radosť, ktorá bude všetkému ľudu, ¹¹lebo narodil sa vám dnes v meste Dávidovom Spasiteľ, ktorý je Kristus Pán. ¹²A toto vám bude znamením: nájdete nemluvniatko, obvinuté plienkami, ležať v jasliach. ¹³A hneď s anjelom sa zjavilo množstvo rytierstva nebeského, ktorí chválili Boha a volali: ¹⁴Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle! Lukáš 2,1-14

Mel.: Duša moja, rozpomeň sa

37

A - ká veľ - ká vec to, Pa - ne, že si
Pri - šiel si k nám po - ní - že - ne, na - ším

nás tak mi - lo - val?
bra - tom si sa stal. An - jel - ský spev aj nám znie,

zves - ti tej sa te - ší - me, čo za - zne - la

nad Bet - le - mom slá - vou ne - bies o - žia - re - nom.

Pomodlime sa!

Oslavujeme Ťa, nebeský Bože, že vo Svojej láske si na nás hriešnych ne-zabudol, ale poslal nám do tohto sveta Svojho jediného Syna Ježiša Krista za Spasiteľa. Ďakujeme Ti, že to, čo si zaslúbil ústami prorokov, to sa aj naplnilo v betlehemských jasiach. A tak Vianoce môžu byť vydýchnutím pre každého, kto sa dusí vo svojich hriechoch a neprávostiach, pretože v Ježišovi Kristovi prišla na zem spása – záchrana od smrti večnej a moci diabolskej. To je dôvod, prečo vianočné sviatky môžu byť pre nás, našu rodinu i celý svet časom radosti a veselosti. Prosíme Ťa, drahý Bože, daj, aby sa Tvoj Syn narodil v srdci každého jedného z nás. Rovnako aj my chceme patriť medzi tých, ktorí nesú pochodeň lásky do tmy tohto sveta, a to nielen v čase Vianoc, ale i mimo nich. Daj nám silu prinášať Tvoju lásku tam, kde ju doposiaľ nepoznali, aby ona presvietila všetku zlobu a nenávisť, všetok nepokoj a strach, tieseň a mnohú bolesť. Nedovoľ, aby sme boli stále pred Tebou na úteku, ale naplnení Tvojou láskou spolu s anjelmi spievali: „**Sláva na výsostiach Bohu a na zemi pokoj ľuďom dobrej vôle!**“ Vypočuj nás, keď spoločne k Tebe voláme:

Otče náš, ktorý si v nebesiach!

Posväť sa meno Tvoje! Príď kráľovstvo Tvoje! Buď vôľa Tvoja ako v nebi, tak i na zemi! Chlieb náš každodenný daj nám dnes! A odpusť nám viny naše, ako aj my odpúšťame vinníkom svojim! I neuvoď nás do pokušenia! Ale zbav nás zlého! Lebo Tvoje je kráľovstvo i moc i sláva naveky. Amen.

Sláva Bohu: Otcu i Synu i Duchu Svätému, ako bola na počiatku, i teraz i vždycky i na veky vekov. Amen.

Milosť Pána Ježiša Krista, láska Božia a účasť Ducha Svätého nech zostáva so všetkými nami odteraz až na veky vekov! Amen.

(Členovia rodiny si navzájom zaželajú požehnané vianočné sviatky)

R. Porubän

Radostné Vianoce!

Vianočný čas je časom rozmanitých želaní. Želáme si darčeky ako znaky lásky. Najmä deti, keď píšu Ježiškovi, vedia byť konkrétne a obracajú sa k nebeskému Darcovi. Ale navzájom si želáme aj „radostné Vianoce“ a myslíme tým čosi úplne iné, ako iba veci, ktoré ležia pod vianočným stromčekom. Gratulujeme si k vianočným sviatkom. Gratulovať pochádza z latinského slova *gratia*, čo znamená: priazeň, vďaka, pôvab, milosť. Pri zrození Ježiša anjel prisľúbil „**pokoj ľuďom dobrej vôle**“ (Lk 2,14). Želáme jeden druhému, aby sme mali radosť z tohto sviatku a aby sme zakúsili čosi z milosti, ktorá je nám vďaka Ježišovmu narodeniu naporúdzi. V dieťati v jasličkách sa nám zjavuje pôvab a nežná láska nášho Boha. To je dostatočný dôvod na to, aby sme si želali radostné Vianoce. Jeden druhému prajeme, aby sa v tejto Ježišovým narodením posvätenej noci navždy pominula temnota našich nocí a aby ich naplnila radosť. V Taliansku si ľudia želajú *buon Natale*, pekný sviatok narode-

nia. Možno to chápať aj tak, že si neželáme šťastie len preto, že sa zrodil dobrý Boh, ale že aj my dúfame, že naše vlastné zrodenie, naše ľudské dozrievanie bude úspešné.

Anselm Grün, z knihy

Malá kniha vianočného šťastia

BEDÁRI

Victor Hugo

(úryvok)

Hlavný hrdina románu Jean Valjean ukradol chlieb pre malých hladných synovcov. Za tento čin je odsúdený na galeje a tam vystavený urážkam, poniženiu, potupe. Keďže sa snaží ujsť, trest mu neustále zvyšujú. Až po devätnástich rokoch ho prepustia. Čo ho čaká na slobode? Má takýto človek ešte šancu na dôstojný život? Alebo sa bude mstiť svojim katom?

Keď bol na slobode štvrtý deň, zaklopal hladný a smädný na dvere biskupa Myriela, odkiaľ ho nikto nevyháňa, naopak dajú mu najesť a pripravia mu posteľ. Jean Valjean nijak neskrýva svoj pôvod:

„Volám sa Jean Valjean. Som trestanec. Bol som devätnásť rokov na galejach. Štvrtý deň som na slobode a na ceste do Pontarlieru, kam mám určenie. Štvrtý deň putujem z Toulonu. Dnes som ušiel dvanásť míľ. Keď som večer prišiel do tohto kraja, bol som v hostinci, ale odohnali ma kvôli môjmu žltému preukazu, ktorý som ukázal na radnici. Musel som. Bol som v druhom hostinci. Povedali mi: Ber sa! V jednom i druhom. Nikto ma nechcel. Bol som vo väzení, vrátnik mi neotvoril. Bol som v psej búde. Pes ma uhryzol a odohnal, akoby bol človek. Ani čo by vedel, kto som. Šiel som do poľa, aby som prenocoval pod hviezdami. Nebolo hviezd. Myslím si, rozprší sa a pánboh nie je taký dobrotivý, aby zastavil dážď, nuž vrátil som sa do mesta, že si tu nájdem nejaký výklenok v bráne. Tu na námestí si ľahnem na kameň. Nejaká dobrá žena mi ukázala váš dom a vraví mi: Zaklop tam. Zaklopal som... Som veľmi ustatý, dvanásť míľ pešo, hladný som. Smiem ostať?

- Pani Magloire, - povedal biskup, - priložte ešte jeden príbor a oblečte do bieleho posteľ v alkovni...

Biskup si k nemu prisadol a zľahka sa mu dotkol ruky.

- Nemuseli ste mi povedať, kto ste. Toto nie je môj dom, to je dom Ježiša Krista. V týchto dverách sa nespytujú príchodzieho, či má meno, ale či má zármutok. Vy trpíte, ste hladný a smädný, buďte vítaný. A neďakujte mi, nehovorte mi, že vás prijímam doma u seba. Tu je doma iba ten, kto potrebuje útulok. Hovorím to vám, čo sa tu len zastavíte, že vy ste tu skôr doma než ja. Všetko, čo je tu, je vaše. Načo by som mal vedieť vaše meno? Ostatne, skôr než by ste mi ho boli povedali, mali ste jedno, ktoré som vedel... Voláte sa môj brat...

Biskup naňho hľadel a povedal mu:

- Veľmi ste trpeli?

- Och, červená kazajka, guľa na nohe, spať na doske, horúčava, mráz, robota, galeje, údery palicou! Dvojité reťaz pre nič. Temnica za jediné slovo. Aj

chorý na posteli s reťazou. Psi, psi sú šťastnejší! Devätnásť rokov! Mám štyridsaťšesť. A teraz žltý preukaz! Nuž tak!

- Áno, - povedal biskup. - Vychádzate z miesta zármutku! Počúvajte. Väčšia bude na nebesiach radosť zo zaslzenej tváre jediného kajúceho hriešnika než z belostného rúcha sto spravodlivých. Ak vychádzate z toho miesta utrpenia s myšlienkami nenávisti a hnevu proti ľuďom, ste hoden poľutovania; ak odtiaľ vychádzate s myšlienkami láskavosti, zmierlivosti a pokoja, ste viac hoden než ktorýkoľvek z nás.

Jean Valjean sa v noci zobudil po krátkom spánku. Nebol zvyknutý veľa spať a už vonkoncom nie v dobrej posteli. Sedel, rozmyšľal, čo všetko prežil, ale jedna myšlienka sa mu neustále vracala a vytláčala ostatné. Videl pred sebou tých šesť strieborných príborov, ktoré boli na stole pri večeri. Dostal by za ne okolo dvesto frankov, dvojnásobok toho, ako dostal za devätnásť rokov práce na galejach! Zapamätal si, kde príbor odkladala slúžka. Vzal si tyč na vypáčenie skrinky a na jeho prekvapenie nemusel ju použiť, v skrinke bol kľúč. Bez váhania príbor ukradol a ušiel. Na druhý deň slúžka hneď na krádež prišla, ale biskupova reakcia bola kľudná, veď môžu byť aj s drevenými príbormi...

...ozvalo sa klopanie.

- Voľno! - povedal biskup.

Dvere sa otvorili. Na prahu sa zjavila čudná a zlovestná skupina. Traja chlapi držali štvrtého za golier. Traja boli žandári a štvrtý bol Jean Valjean.

Biskup sa k nim priblížil.

- Ach, to ste vy! - zvolal, hľadiac na Jeana Valjeana. - Teší ma, že vás vidím. Ale ako to, veď som vám dal aj svietniky, aj tie sú strieborné, tak isto ako ostatok, a môžete za ne dostať aj dvesto frankov. Prečo ste si ich nevzali s príbormi?

Jean Valjean vyvalil oči a díval sa na ctihodného biskupa s výrazom, ktorý nijaká ľudská reč nevyjadrí.

- Monsignore, - povedal žandársky strážmajster, - je teda pravda, čo ten chlap vraví? Stretli sme ho. Ako keby bol pred niečím utekal. Zadržali sme ho, aby sme zistili čo a ako. Mal toto striebro...

- A povedal vám, - prerušil ho biskup s úsmevom, - že mu to dal akýsi čudácky starý kňaz, u ktorého nocoval? Už to chápem. A vy ste ho sem priniesli naspäť? To je chyba.

- Keď je tak... - povedal strážmajster. - Môžem ho pustiť?

- Pravdaže, - odpovedal biskup.

Žandári pustili Jeana Valjeana, ktorý cúvol.

- Naozaj ma púšťajú? - povedal temer neartikulovane a akoby zo sna.

- Hej, púšťajú ťa. Nepočuješ? - povedal jeden zo žandárov.

- Priateľ môj, - ozval sa biskup, - skôr než odídete, vezmite si svoje svietniky. Tu sú.

Šiel ku kozubu, vzal oba strieborné svietniky a doniesol ich Jeanovi Valjeanovi. Ten sa triasol na celom tele. Vzal svietniky mechanicky a celkom zmätený. Biskup k nemu pristúpil a ticho mu povedal:

- Nezabudnite, nikdy nezabudnite, čo ste mi sľúbili, že tieto peniaze použijete na to, aby ste sa stali statočným človekom.

Jean Valjean, ktorý sa nemohol rozpamätať, že by bol niečo sľúbil, bol ako omráčený. Biskup vyriekol tieto slová neobyčajne dôrazne. Pokračoval ako si slávnostne:

- Jean Valjean, brat môj, už nenáležite zlu, ale dobru. Kupujem si vašu dušu; odnímam ju myšlienkam temna a duchu zatratenia a odovzdávam ju Bohu.

Šľachetný biskupov čin, moc jeho odpustenia zmení Valjeanovo správanie tak, že sa z neho stane iný človek. Zmení si meno na Madeleine, stane sa starostom menšieho mestečka a dbá o jeho rozkvet, pomáha občanom.

Jeho ďalšia životná cesta je ešte dlhá a vôbec nie jednoduchá. Ale ten deň ho odvrátil od pomsty, od nenávisti a nasmeroval ho k odpusteniu a túžbe vrátiť to, čo dostal od biskupa tým, čo to potrebujú, tak, ako kedysi on. Začal sa jeho duchovný rast od otupeného galejníka v šľachetného človeka, ktorý je schopný zachrániť aj svojho prenasledovateľa Javerta, lebo v ňom nevidí nepriateľa, ale človeka, ktorý potrebuje pomoc.

vybrala Oľga Kormanová

Nové je už tu

Nové býva poznačené vlastným jasom, fascináciou, nefalšovanosťou a nedotknutosťou. Nový začiatok znamená, že nové je už vnútorne tu. Prebýva v nás Duch Boží, ktorý nás v každom okamihu obnovuje a na nové vplýva. Ak sa do seba započúvam, zistím, aké vo mne nastávajú nové možnosti. Vynárajú sa nové odvážne idey, úsilie osvojiť si nové správanie. Nemusím robiť všetko znova, od začiatku, stačí dôverovať tomu novému, ktoré už je vo mne. Žiada si to pozornosť, aby to nové, na ktoré v každom okami-

hu vplýva Boh, mohlo rásť a formovať sa.

Vianoce nám hovoria: Ak chceš začať odznova, musíš svoj život sám zobrať do rúk. Namiesto lamentovania, že si spútaný výchovou, schopnosťami, osudom, musíš vziať život do vlastných rúk. Z začať môžeš kedykoľvek. Na to stačí život, taký aký je. Treba ho prijať, uchopiť a formovať. Slovo „zачаť“ súvisí aj so slovom „zúrodiť“. Každý začiatok je ťažký. Vtedy sa zdá byť život ako krajina plná bodliakov a kamenia, posiatá burinou, chaotická, nepriateľská. Ak ju

chceš zúrodniť, musíš si najskôr vyznačiť pole. Krátko po Vianociach sa začína nový rok. Tajomstvo Vianoc ti umožní uvidieť aj svoj život v novom svetle: Celú krajinu svojho života nemôžeš zúrodniť za jeden rok. Možno je to pole vzťahov alebo práce či životného štýlu. Vytrhaj všetko škod-

livé, aby pôda zarodila, aby mohlo na nej rásť niečo nové. Boh chce na tvojom poli zasieť nové semeno. Tvoja úloha je zúrodniť ho, aby sa semeno ujalo a všetko nové, netušené, nečakané a krásne v tebe zakvitlo.

*Anselm Grün, z knihy
Malá kniha vianočného šťastia*

Deti píš Bohu

pokračovanie

V roku 1999 vyšla u nás v Knižnej dielni Timotej nezvyčajná kniha. Sú to listy, ktoré napísali deti Bohu a vyjadrujú v nich svoje túžby a želania. Niektoré z nich nás rozosmiejú, iné prinútiť rozmýšľať, samozrejme, cítíme naivitu, ale aj huncútstvo a jednoduchosť. Ale všetky majú jedno spoločné: sú adresované Bohu s veľkou nádejou a dôverou. Urobili sme pre vás krátky výber z jednotlivých kapitol. V knihe boli naskenované pôvodné rukopisy, publikované aj s pravopisnými chybami. Priznávame, že nášmu výberu tento pôvabný detail bude chýbať. Čo vám ale určite nebude chýbať, to bude úsmev na tvári pri čítaní.

Kritiky:

„Milý Bože, dvakrát som si dačo želala, keď padala hviezda a nič. Čo teraz?“ Hanka

„Milý Bože, v kostole sa to dá vydržať, ale mohol by si púšťať lepšiu hudbu. Dúfam, že sa ťa to nedotkne. Nemôžeš zložiť nejaké nové pesničky?“ Tvoj kamarát Bohdan

„Jeden tvoj mrak sa tak zamračil, až som sa zľakla. Prosím ťa, už to viac nerob.“ Elenka

Naliehavé otázky:

„Milý Bože, nerozčuľujú ťa umelé kvety? Mňa by rozčuľovali, keby som robila ozajstné.“ Lucka

„Milý Bože, skade sú všetci ľudia? Dúfam, že to vysvetlíš lepšie ako môj tato.“ Vlado

„Milý Bože, sú chlapci lepší ako dievčatá? Viem, že si chlapec, ale pokús sa byť spravodlivý.“ Sylvia

„Milý Bože, modlia sa k tebe aj zvieratá alebo majú niekoho iného?“ Adka

„Milý Bože, keď spustíš dážď, ako vieš dokedy ho máš pršať?“ Tibor

„Milý Bože, je pán farár tvoj kamarát alebo sa s ním poznáš len pracovne?“ Dodo

„Milý Bože, najviac sa mi páči Otčenáš. Písal si ho dlho alebo sa ti podaril hneď na prvý raz?“ Lojzo

„To s tým Čiň iným to, čo činia oni tebe, si myslel vážne? Lebo keď hej, tak bráško má po chlebe.“ Dita

Keď si taký múdry:

„Milý Bože, viem, že sa hovorí nastav druhé líce, ale čo keď ťa sestra švacne po oku?“ Tvoja Tereška

„Milý Bože, prečo stromy rastú do výšky a ľudia do nízky?“ Gabo

Chválospevy:

„Milý Bože, stavím sa, že je pre teba veľmi ťažké milovať všetkých ľudí na celom svete. V našej rodine sme iba štyria a mne to akosi nejde.“ Nana

„Milý Bože, keby som ja bola Boh, mne by to tak dobre nešlo. Drž sa.“ Miška

„Milý Bože, nemyslel som si, že fialová tak ide k oranžovej, kým som neuvidel východ slnka, čo si urobil v utorok. To nemalo chybu.“ Eugen

POVEDALI O...

SKROMNOSTI

LEPŠIE JE BYŤ SKROMNÝM S POKORNÝMI, AKO DELIŤ SA O KORISŤ S PYŠNÝMI. BIBLIA, PRÍSLOVIA 16,9

FALOŠNÁ SKROMNOSŤ JE NAJŠIKOVNEJŠIA ZO VŠETKÝCH LŽÍ.

SÉBASTIEN-ROCH NICOLAS DE CHAMFORT

PREDSTIERANÁ SKROMNOSŤ JE ROVNAKO ODPORNÁ AKO SAMOLÚBOSŤ. CARLO GOLDONI

POKORA JE SKROMNOSŤ DUŠE. JE TO LIEK PROTI PÝCHE. VOLTAIRE

VEĽKOLEPÍ ĽUDIA SPRÁVIDLA BÝVAJÚ NAJSKROMNEJŠÍ. TO IBA HLUPÁCI POTREBUJÚ O SEBE HOVORIŤ, ABY SAMI VO SVOJICH OČIACH VYRÁSTLI. NEZNÁMY AUTOR

Slávni evanjelici v Kežmarku VI.

FRÖLICH, Dávid (1595 Ľubica – 14. apríl 1648 Levoča) bol desaťročia kežmarským obyvateľom. Narodil sa ako najmladší syn Margaréty Klemensovej a Jána Frölicha, rektora mestskej evanjelickej školy. Ján Frölich – pravdepodobne kežmarský rodák – pôsobil v Ľubici v rokoch 1585 – 1600. Okrem pedagogickej činnosti bol aj literárne činný. Jeho kvality si všimlo aj blízke slobodné kráľovské mesto Kežmarok a po smrti kežmarského rektora Kunischa pozvali r. 1601 na voľné miesto riaditeľa školy Jána Frölicha. Ten pozvanie prijal a presťahoval sa s rodinou do Kežmarku. Vo svojom úrade pobudol len do svojej predčasnej smrti r. 1608. V úrade ho strieda kežmarský rodák Dávid Praetorius (1577 – 1646), ktorý sa ujal osirelého Dávida a ostal jeho dobrodincom až do konca života.

O štúdiách Dávida na kežmarskom gymnáziu nevieme veľa – matrika študentov z tohto obdobia sa stratila počas II. svetovej vojny. Ako každého Podtatranca i Dávida fascinovali Tatry – Snežné pohorie, kam sa v júni 1615 vybral so svojimi dvoma spolužiakmi. Výlet podrobne opísal. Na ktorý končiar vyšiel, neuviedol. Šlo buď o Kežmarský alebo Lomnický štít. Známe je iba to, že vykonal prvý známy horolezecký výstup v histórii dobývania Tatier.

Po skončení gymnaziálnych štúdií sa r. 1616 dostáva zásluhou rektora Praetoria na vyššie gymnázium do Elblangu vo východnom Prusku. Tu ostáva štyri roky a popritom veľa cestuje. V máji 1620 sa zapisuje

na univerzitu vo Frankfurte nad Odrou ako „pauper“ – chudobný. Mesto Kežmarok ho pri odchode na zahraničné štúdiá podporilo 4 zlatými a pri zápise na univerzitu mu richtár a rada odsúhlasili ďalších 10 zlatých, ale Frölich sa musel na štúdiách i na cestách vydržiavať z vlastných síl – doučoval slabších študentov, robil prednášky. Vo Frankfurte študoval tri alebo štyri roky.

Ešte ako študent vydáva r. 1623 vo Vratislavi svoj prvý kalendár. Kalendáre boli pre vydavateľov veľmi výnosné – obsahovali nielen zoznamy dní, mien, ale aj meteorologické a astronomické predpovede, rôzne zaujímavosti z histórie, zemepisu, poľnohospodárstva, mapy nočnej hviezdnej oblohy, podľa ktorých sa mohli orientovať pocestní.

Prvé dielo Frölicha bolo na svete. Zatiaľ sa nám podarilo získať údaje o 156 Frölichových dielach, z toho 150 kalendárov, ale určite ani toto číslo nie je konečné. Žiaľ, na území Slovenska ostalo minimum týchto diel, cca 1/3 vlastní Széchényiho knižnica v Budapešti.

Hoci počas štúdií vydal Frölich ešte ďalší kalendár, pokračoval eš-

te v krátkodobých štúdiách na viacerých nemeckých univerzitách – vo Wittenbergu, Lipsku, Drážďanoch, Jene, Halle atď. Študoval matematiku, zemepis, históriu, medicínu, teológiu, filozofiu – chcel sa stať podľa vtedajšej módy polyhistorom. Popritom cestoval po celej strednej Európe.

Štúdiá končí r. 1628 a r. 1629 sa po trinástich rokoch vrátil do Kežmarku. Frölich svojho dobrodinca Praetoria o miesto nechcel pripraviť, a preto vyučoval iba súkromne a chystal sa na ďalšie potulky, tentoraz po juhovýchodnej Európe. Medzitým pripravil do tlače ďalšie kalendáre, ktoré vychádzajú v nemčine, maďarčine i slovenčine.

R. 1632 vydáva v Levoči prevratné latinské dielo *Anatomae revolutionis mundanae* (Náčrt o pohybe sveta), kde ako prvý vedec v Uhorsku vystupuje s tvrdením, že Zem nie je pevným bodom Vesmíru, ale točí sa okolo svojej osi. Možno Frölich vedel aj to, že Zem nielen rotuje, ale sa aj inak pohybuje, lenže povedať to v dobe, keď za takéto tvrdenia upálili Giordano Bruna, sa neodvážil.

R. 1635 vstupuje do manželstva s Juditou, dcérou priateľa lekárnik a kežmarského radného pána Bartolomeja Bertrama (svokor bol starší od ženicha len o 12 rokov). Z manželstva pochádzal syn a dve dcéry – ich životné osudy nie sú známe.

V tomto období pracuje na veľkom zemepise Európy, na ktorý ho nahovoril profesor Alsted z univerzity v Alba Iulii, ba sľúbil mu aj pomoc pri vydaní knihy. Denný režim Frölicha bol prísny (sám ho odporú-

čal študentom) – začal pracovať ráno o tretej, najneskôr o štvrtej a prácu končil večer medzi 20. a 21. hodinou. Potom sa venoval astronómii. R. 1637 kúpil dom (dnes Hradné námestie č. 22), kde si urobil aj malú hviezdareň. R. 1638 bol zemepis dopísaný. Profesor Alsted však nečakane umrel a Frölich na vydanie knihy nemal peniaze. Kým kalendáre boli pre vydavateľov atraktívne, vedecké diela neboli ochotní financovať – vložená suma sa im nikdy nevrátila a žiadali, aby vydanie takýchto kníh si hradili sami autori. Vtedy pomohol Bartolomej Bertram, mal stály príjem z lekárne, ktorá bola jediná v Kežmarku i na okolí. Jeho zásluhou vychádza r. 1639 *Medulla Geographiae practicae* (Jadro praktického zemepisu), kde sú predstavené štáty Európy podľa svojej dôležitosti, ich politické zriadenie, ale aj zvyky a mravy obyvateľov. Kniha sa dostala až do západnej Európy, odkiaľ dostal autor nejeden ďakovný list.

Z pera Frölicha sa zachoval aj zrejme najstarší opis Kežmarku:

„Spišská župa je veľmi bohatá na mestá a dediny... Hovorí sa tu po nemecky, poľsky, slovensky a latinsky. Caesareopolis (Kežmarok) sa nachádza na úpätí Karpát... na pôde úrodnej pre zbožie a ľan. Kežmarku dodáva jedinečnú ozdobu radnica s novou vkusnou vežou a veža Vyšnej brány, ktorá bola postavená pričinením a nákladom Spišskej župy proti nájazdom husitov. Je tu nemecký kostol, v ktorom je reprezentačná socha ukrižovaného Krista, slovenský kostol s reštaurovanou školou, fara, dom učiteľa, nemocnica a zvonica - sú síce

v strede mesta, ale z jednej strany sa nachádzajú močiare a z druhej zadné časti domov námestia. Je tu aj hrad, v ktorom býva pán Tököly, dedičný pán tohto mesta. V Kežmarku sa varí chutné pivo. Konajú sa tu týždenné trhy, na ktoré v davoch prichádzajú roľníci z okolitých dedín, prinášajúc mnohé veci, potrebné k živobytiu...”

Frölich sa dožil i toho najvyššieho ocenenia: r. 1640 mu panovník Ferdinand III. udelil titul cisársko-kráľovského matematika v kráľovstve Uhorskom a zrejme mu udelil aj doživotnú rentu.

R. 1641 vydáva Frölich knihu o pôvode Nemcov na Spiši a v Sedmohradsku *Der uralte deutsch-ungarische, zipserische und siebenbürgische Landsman* (Prastarý nemecko-maďarský, spišský a sedmohradský krajan). Vrcholom Frölichovej tvorby je štvordielna kniha vydaná v r. 1643 – 1644 *Bibliotheca seu Cynosura Peregrinantium* (Knižnica, resp. Almanach pre cestujúcich) – je to lexikón o štátoch Európy (do diela je prevzaté aj Jadro praktického zemepisu) po zemepisnej, dejepisnej i literárnej stránke.

Kalendáre nepretržite (do roka aj päťoro) vychádzali vo Vratislavi, Levoči, Trenčíne, Bardejove, Kluži, Alba Iulii, Oradei, Sibiu, Brašove, Norimberku, Köszegu... Ba vychádzajú ešte aj dva roky po Frölichovej rýchlej a neočakávanej smrti – stačil ich pripraviť do tlače. R. 1648 cestuje Frölich do Levoče zrejme do Brewerovej tlačiarne, kde je častým hosťom. Tu 24. apríla umiera na neidentifikovanú pľúcnu chorobu a veľkú horúčku. Jeho telo bolo údajne prevezené do Kežmarku a mohlo by

odpočívať v dnes už neprístupných hrobkách pod Kostolom sv. Kríža, ktorý v tej dobe patril protestantom a kde je pochovaný aj Bartolomej Bertram (umrel štyri roky po svojom zaťovi) a časť jeho náhrobku sa zachovala dodnes.

Frölichovo dielo sa u nás ešte stále nedoceniło – je viac uznávaný na území Maďarska a Nemecka. Mesto Kežmarok mu dňa 10. novembra 1995 na dome na Hradnom námestí č. 22, v ktorom údajne žil, odhalilo pamätnú tabuľu.

GENERSICH, Ján (16. august 1761 Kežmarok – 18. máj 1823 Viedeň v Rakúsku) pochádzal z rodiny obchodníka. Študoval v Debrecíne, Vyšnej Slanej, Kežmarku, Prešporku (Bratislave), teológiu skončil r. 1785 v Jene. Po štúdiách pracoval ako vychovávateľ a r. 1788 sa stal profesorom kežmarského lýcea na katedre filozofie, ktorá vznikla rok predtým.

Už na začiatku 19. storočia existovali hodnotenia profesorov – o Genersichovi sa píše v hodnotení z r. 1818/1819 toto: „Ján Genersich pozná jazyk nemecký, latinský, maďarský, čiastočne slovenský, orientálne, grécky, hebrejský a anglický. Je profesorom dejpisu, vydaním viacerých diel rozličného druhu dokázal, aký literárny stupeň dosiahol. Má dobrú vyučovaciu metódu, a preto u neho mládež vykazuje vynikajúci prospech. Má veľmi ušľachtilé a počestné mravy, je jemný a veľmi oddaný vedeckej činnosti. Je autorom viacerých pedagogicko-estetických a historických diel.“

Medzi žiakov Genersicha patril v r. 1810 – 1814 budúci veľký sloven-

ský vedec Pavol Jozef Šafárik. Pod vplyvom svojho profesora začal dokonca po latinsky veršovať.

V r. 1806 založil Genersich v Kežmarku podľa vzoru Malohontskej spoločnosti Literárnu spoločnosť, ktorá pracovala do r. 1810. Cieľom spoločnosti nebola literárna činnosť. Jej členovia prostredníctvom zahraničnej tlače spoznávali ekonomiku a kultúru strednej Európy. Do spoločnosti patrili nielen profesori lýcea, ale intelektuáli z celého Spiša, napr. Gregor Berzeviczy z Veľkej Lomnice. Svoje diela posielali spoločnosti aj bývalí študenti lýcea, ako napr. maďarský spisovateľ Kazinczy. Spoločnosť mala aj knižnicu – mnohé diela sa dostali neskôr do lyceálnej knižnice.

Ján Genersich bol aj literárne činný – vydal vyše 20 pedagogických, historických, básnických i prozaických diel, napr. Beiträge zur Schulpädagogik, Wien 1792 (Príspevky k školskej pedagogike), Kurze allgemeine Weltgeschichte, Wien 1812 (Krátke všeobecné svetové dejiny) atď. Prejavil veľký záujem o vzdelávanie dievčat, čo bolo na tú dobu pomerne priekopníckou myšlienkou. Pre dievčatá napr. napísal a vydal r. 1811 vo Viedni knižku Wilhelmine – ein Lesebuch für Mädchen (Vilhelmina – čítanka pre dievčatá). V rukopise ostali jeho meteorologické pozorovania. Rukopisy jeho prednášok sa nachádzajú dodnes v Lyceálnej knižnici v Kežmarku.

Ján Genersich býval na Hlavnom námestí, v dome č. 51, kým sa r. 1821 nepresťahoval do Viedne, kde až do svojej smrti pôsobil ako profesor Cisársko-kráľovského ev. a. v. teologického učiteľského inštitútu.

GENERSICH, Kristián (Christian) (3. január 1759 Kežmarok – 30. apríl 1825 Kežmarok)

Druhý z trojice významných kežmarských bratov (Jána a Samuela) Genersichovcov študoval na evanjelickom lýceu v Kežmarku, Debrecíne, aby sa naučil po maďarsky a vo Vyšnej Slanej, kde býval u Martina Laučeka, ktorý mu dal k dispozícii svoju bohatú knižnicu. Tu sa naučil po slovensky. Potom študoval v Bratislave, r. 1778 na univerzite v Jene, r. 1779 v Göttingene a potom v Utrechte. V r. 1786 bol profesorom na latinskom gymnáziu v Šajavskom Gemeri. V r. 1786 – 1789 bol profesorom kežmarského lýcea, r. 1789 kazateľom, potom evanjelickým farrárom a seniorom v Kežmarku.

Venoval sa vlastivednému bádaniu v Karpatoch, najmä v Tatrách. Botanizoval, zbieral minerály a vypracoval katalóg ku geologickej zbierke. Zemepisnými, botanickými a mineralogickými článkami prispieval najmä do Bredeckého Beiträge zur Topographie. Knižne vyšla jeho práca o Karpatoch s oso-

bitným zreteľom na Tatry. Spracoval dejiny Kežmarku v monografii Merkwürdigkeiten der Königlichen Freystadt Késmark...I. – II. Košice – Levoča 1804. V rukopise ostala jeho práca o dejinách mesta, zasadených do širších spišských a východoslovenských relácií. Bol popredným uhorským ev. kazateľom, autorom prác z pastorálnej teológie. Veľkú pozornosť venoval cirkevným dejinám. Vydal aj príležitostné kázne. Bol dopisujúcim členom Mineralogickej spoločnosti v Jene.

Na rodnom dome na Hlavnom námestí č. 40 v Kežmarku bola v r. 2004 odhalená pamätná tabuľa bratom Genersichovcom.

GENERSICH, Samuel, Dr. (15. február 1768 Kežmarok – 2. september 1844 Levoča)

Najmladší brat z trojice kežmarských významných prírodovedcov a humanistov študoval na evanjelickom lýceu v Kežmarku a potom medicínu vo Viedni. Po udelení diplomu pôsobil šesť rokov ako praktický lekár v Kežmarku a potom až do odchodu do dôchodku ako mestský le-

kár v Levoči, kde aj umrel a je pochovaný. Jeho hrob je na evanjelickom historickom cintoríne blízko kaplnky.

Bol dobový znalec spišskej, najmä tatranskej flóry. Jeho práca Flo-rae Scepusiensis elenchus... (Výber spišskej flóry, Levoča 1798) patrila medzi prvé regionálne diela v Uhorsku napísané podľa Linného systému. Vo svojom zozname spišskej flóry uviedol 950 a v katalógu 588 druhov rastlín. Avšak ani v katalógu Catalogus plantarum variorum Scepusii... (Katalóg rozličných rastlín Spiša, Levoča 1801), ani vo svojom herbári neuvádzal lokality nálezu, takže švédsky bádateľ Goran Wahlenberg predpokladal, že aj v prvej práci ich uviedol spamäti. S týmto švédskym botanikom Samuel Genersich spolupracoval počas jeho výskumníckej práce v Tatrách r. 1813.

V r. 1806 Samuela Genersicha menovali za čestného člena Botanickéj spoločnosti v Regensburgu (v Rezne).

Baráthová - Lipták - Choma

Príhovor

**Pri odhalení pamätníka na mieste,
kde stála židovská synagóga
(18. novembra 2013, Kežmarok)**

Vážení rabi – Baruch Myers, vážení pán primátor Ing. Igor Šajtlava, milí hostia z USA a Izraela, ktorých korene pochádzajú z tohto mesta, drahí prítomní!

Nachádzame sa len niekoľko krokov od miesta, kde pôvodne stála židovská synagóga, ktorá bola zbúraná v roku 1962. Bolo to miesto, kde sa stretávali Židia k oslave Boha a čítaniu Tóry – piatich kníh Mojžišových. Bolo to miesto bohoslužby, kde ľudia prichádzali, aby načerpali duchovných síl

a múdrosti pre svoj každodenný život. Z rozhodnutia vyššej moci, ktorá si vo vtedajšom politickom zriadení uzurpovala všetku moc a v dôsledku toho, že po II. svetovej vojne a krutých deportáciách v Kežmarku zanikla židovská náboženská obec, odrazu sa na stole objavilo nariadenie o asanácii tejto stavby, ktorá by dnes určite

patrila k ďalším skvostom mesta Kežmarok. Skúmať, kto urobil takéto rozhodnutie a kto je za to priamo zodpovedný, je po 50 rokoch dosť komplikované a na danej skutočnosti by to aj tak nič nezmenilo.

Mali sme na niečo také právo? Máme právo siahnuť na cudzí majetok a zdevastovať ho? V dnešnej demokratickej spoločnosti sme chránení pred podobnými skutočnosťami zákonom, no však zákon sám o sebe nestačí. Dôležitá je aj vyzretosť spoločnosti, duchovná a morálna kvalita národa, ktorý sa vie aj v ťažkých časoch zorientovať a nedovolí, aby sa diali podobné barbarstvá. Vtedajší režim si takéto otázky nekládol, keďže v spoločnosti vystupoval ako mocipán. Jeho rozhodnutia sa nekomentovali. Tie sa buď plnili, alebo ak sa predsa niekto na ich adresu vyjadroval, tak len pochvalne. Mnohí z domácich, ktorí prechádzali okolo, nemo sa prizerali, častokrát ani nevediac, čo sa deje a prečo sa to deje. Možno, že nechceli vedieť. No boli aj takí, ktorým to vyhovovalo. Pomenovať veci nahlas a pravým menom mohlo skončiť neprijemným politickým procesom, ktorý by z človeka urobil „personu non grata“ (nežiadúcu osobu).

A tak aj v Kežmarku vládlo akési ticho a strach, pretože ani verejných záznamov o asanácii židovskej synagógy vo vtedajších printových médiách skoro niet. Nikto sa k tomu nevyjadroval – možno nechcel. Tento tichý „démon súhlasu“, ktorý bol zaočkován do spoločnosti, ako to výstižne nazval Dominik Tatarka vo svojej rovnomennej novele, so všetkým súhlasil, napriek tomu, že to odporovalo zdravému sedliackemu rozumu.

Do akej miery nesieme na tom svoj podiel viny? Mlčali sme! To znamená: ticho sme súhlasili s tým, čo sa deje okolo nás. Pamätník, ktorý dnes chceme odhaliť, nám už zbúranú synagógu nevráti. Ako náplasť na boľavú ranu je to len krátkodobé riešenie. No tento pamätník chce byť akýmsi mementom toho, čo všetko dokáže spôsobiť mlčanie a nemé sa prizieranie na veci, dejúce sa v spoločnosti. Tento pamätník chce nás varovať pred ľudskou ľahostajnosťou, ktorá sa nevie postaviť za pravdu a spravodlivosť, keď vidí krivdu. Tento

pamätník chce poukazovať na to, čoho všetkého je schopný človek, keď dovolí so sebou manipulovať, keď dovolí, aby sa ho zmocnil „démon súhlasu“. Tento pamätník chce poukazovať na to, kde môže skončiť rasová, nábožen-ská, etnická alebo národnostná nenávisť.

To, čo sa udialo so Židmi v Kežmarku počas deportácií, následne po nich, ale i v čase normalizácie, to je súčasťou dejín tohto mesta. To už nedokážeme vygumovať, za to sa môžeme len pokorne ospravedlniť a do budúcnosti sa postaviť na stranu pravdy a spravodlivosti, aby sa nikdy viac podobné de-jiny nemuseli opakovať.

Žiaľ, že v dnešnej spoločnosti aj ústav, ktorý by mal skúmať obete totalit-ných režimov, viacej obhajuje predstaviteľov fašizmu, ktorých neraz glori-fikuje odhaľovaním pamätných tabúl, sôch či búst. Nedovoľme, aby sa nás opäť zmocňoval akýsi tichý „démon súhlasu“, ktorý by sa ľahostajne prizeral na krivdu, dejúcu sa okolo nás, pretože Boh Abraháma, Izáka a Jáкова, je rovnako aj Bohom nás kresťanov a tento Boh si to určite neželá.

V tejto chvíli, by som sa chcel ako investor stavby v prvom rade poďakovať Ing. arch. Róbertovi Burgerovi a Ing. arch. Miloslavovi Neumannovi za vy-pracovanie projektovej dokumentácie k tomuto pamätníku, ale zároveň aj za osobné nasadenie a dozor pri celej realizácii tohto projektu. Rovnako sa chcem poďakovať mestu Kežmarok za ústretovosť a podporu pri riešení toh-to projektu, a to menovite pánovi primátorovi mesta Kežmarok Ing. Igorovi Šajtlavovi a prednostovi úradu Ing. Ladislavovi Faixovi. Na projekte sa ďal-lej podieľala kamenárska firma pána Galicu a stolárska firma pána Kavalca. Mnohí ďalší prispeli sponzorsky – ako rodina Brachtelovcov z Nemecka, či potomkovia Židov, žijúcich dnes v Izraeli alebo v USA. Chcem sa poďako-vať aj pánovi Františkovi Šoltýsovi z firmy TSA za realizáciu trávnik v tom-to prostredí. Všetkým vám patrí srdečná vďaka za všetko, čo ste urobili pri realizácii tohto pamätníka, ktorý má byť nielen pre obyvateľov tohto mesta, ale aj pre návštevníkov akýmsi mementom, spomienkou a nádejou, že ako ľudia stvorení k obrazu Božiemu dokážeme žiť vedľa seba vo vzájomnej úc-te a porozumení.

Roman Porubän

Podakovania

Po Dni židovskej kultúry sme do-stali veľa prejavov vďačnosti za ochotu nášho zboru pripraviť to-to podujatie a predovšetkým židov-ský pamätník. Aspoň niektoré typic-ké tu radi zverejňujeme:

Vážený pán Porubän, Norika a Mi-ki, stále rezonujú vo mne dojmy včera-jšej mimoriadnej udalosti, ozaj som ra-da, že sa odhalenie pamätníka usku-točnilo a Kežmarok bude mať dôstoj-né miesto na spomienku a pietu.

Patri vám veľké poďakovanie, Tebe Miki, pánovi farárovi R. Porubänovi, Norike, Madeleine, tvorcom pamätníka, p. ing.-arch. M. Neumannovi a iste ešte mnohým ľuďom, ktorí sa mimoriadne angažovali na organizácii tohto spomienkového a ľudského podujatia.

Viem, koľko námahy, času, obetavosti a dobrej vôle je za prípravou tejto jedinečnej akcie a ubezpečujem vás, že si to veľmi vážime a ceníme.

Človek nesie ťažobu na duši za toľko zavraždených Židov – medzi nimi mnoho členov našej rodiny – avšak táto akcia priniesla pokoj aj vieru, že sa takéto zverstvávajú nebudú opakovať a nebudú trpieť nevinní ľudia a deti.

Mám pocit, že odhalenie pamätníka holokaustu čiastočne uzavrelo jednu etapu spomienok a bolesti.

Bola som úprimne potešená aj dojatá hojnou účasťou Kežmarčanov aj potomkov Kežmarčanov a kežmarských rabinov a tešil ma aj záujem o históriu kežmarských Židov. Veľmi odborne aj zaujímavo ste s Norikou spracoval históriu kežmarských Židov.

Pán Porubän mal pri odhalení pamätníka úžasný prejav, aj pán primátor veľmi úprimne vyjadril poľutovanie nad temnou dobou v histórii kežmarských Židov.

Verím, že aj pán rabín Myers obohatil svojou prítomnosťou podujatie a prispel k podporeniu tolerance medzi ľuďmi.

Som vďačná – za svojich rodičov, aj za všetkých tých, ktorých som žiaľ kvôli holokaustu nemala šťastie spoznať.

Pekne pozdravujem, prajem Vám naďalej veľa zdravia a entuziazmu.

Jana Teššerová (dcéra Lea Kovácsa, predposledného správcu židovského cintorína).

o o o

Rád by som vám znovu poďakoval za všetko, čo ste urobili. Neviem, ako začať, aby som vám vyjadril, koľko vďačnosti máme voči vám a všetkým, ktorí sa zúčastnili na slávnosti pamätníka a na celom programe Dňa. Je to niečo, čo nikdy nezabudneme. Ja sám aj moje deti si to budeme pamätať po zvyšok nášho života. Nech B-h bude s vami, aby ste mohli pokračovať v tejto svätej práci, ktorú robíte pre Židov, ktorí kedysi žili v Kežmarku aj so svojimi rodinami.

Michael Friedman (pravnuke prvého kežmarského rabína Abraháma Grünburga)

o o o

Srdečne Vás pozdravujem, pán Lipták, chcela by som Vám veľmi pekne poďakovať za krásny deň v rámci Dňa židovskej kultúry v Kežmarku. Mala som možnosť ho zažiť prvýkrát a práve v takom výnimočnom duchu. Bola som veľmi milo prekvapená, dojatá a vďačná za všetko, čo ste v tejto veci urobili, koľko energie ste jej venovali a venujete. Naozaj Vám zo srdca ďakujem, že mi a nám všetkým pomáhate dozvedieť sa o židovskej komunite v Kežmarku viac a spájate minulosť so súčasnosťou takým ľudským a živým spôsobom.

Veľmi sa mi páčil aj Váš prístup k Vaším hosťom a priateľom z Izraela a USA. Tým, že ste prekladali svoju prednášku zároveň aj do angličti-

ny, mohli sa hostia cítiť oveľa komfortnejšie a boli emocionálne spätí s dianím. Tiež veľmi oceňujem Váš zmysel pre humor. Miestami mi

vyhŕkli slzy a potom som sa zase na niečom pousmiala :-)

Jana Švehlová
(mladá účastníčka podujatia)

SIMON
WIESENTHAL
CENTER

leadership with a global reach

SNIDER SOCIAL ACTION INSTITUTE

Rabbi Marvin Hier
Founder and Dean

Rabbi Abraham Cooper
Associate Dean

5. November 2013

Pre toho, koho sa to týka:

Centrum Simona Wiesenthala – vedúca židovská organizácia medzinárodných ľudských práv – je zamerané na pripomínanie obetí holokaustu a na poučenia z lekcí šoa (židovský výraz pre holokaust – pozn. prekl.)

Chválime snahu Evanjelickej cirkvi v Kežmarku Slovensko a jej farára Mgr. Romana Porubäna za zabezpečenie prípravy a odhalenia pamätníka tých skoro 1000 umučených Židov Kežmarku. Je to prejav ekumenizmu a tolerancie medzi ľuďmi rozličných vierovyznaní.

Chválime aj mimoriadnu snahu Mikuláša Liptáka (Kežmarok), Madeleine Isenberg (USA) a rodiny Gassnerovej (Izrael), že spojili obyvateľov Kežmarku a Židov z celého sveta, ktorých rodiny kedysi volali Kežmarok svojím domovom – keď ste sa zhromaždili a odhalili vzácny pamätník na mieste, kde kedysi stála veľká synagóga zvaná Adas Ješurún.

Tento pozoruhodný pamätník nie je len dielom pripomienky, ale aj prejavom „chesed“ – láskavej dobrotivosti a spolupráce – na zabezpečenie toho, aby spomienka na nevinné obeť nacistov spomedzi Židov a ich jedinečný prínos ku životu v predvojnovom Kežmarku žili v našej pamäti a v pamäti budúcich generácií.

Rabín Abrahám Cooper
Pomocný dekan
Centrum Simona Wiesenthala
Los Angeles, California, USA

Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku Kežmarok
srdečne všetkých pozýva na

6. PLES KEŽMARSKÝCH EVANJELJKOV,

ktorý sa uskutoční
v piatok – 28. februára 2014
o 18. hod. v reštaurácii Severka.

Cena vstupenky: 20,- EUR

Čakajú vás dve večere, tombola, program, hudba
a dobrá zábava.

Rakol'ko je počet plesajúcich z priestorových dôvodov obmedzený.
zakúpte si vstupenky čím skôr na Ev. farskom úrade v Kežmarku.

Tešíme sa na stretnutie s vami!

Štrnásty pokus

Neviem, či poznáte najúspešnejšiu sériu kuchárskych kníh, ktorá vychádza na Slovensku už niekoľko rokov. Aby som však niekomu nerobil skrytú reklamu, tak len poviem, že doposiaľ sa im podarilo vydať 28 zväzkové dielo. To znamená, že sada celkom úspešných a chutných receptov sa nachádza v 28 knihách, ktoré sú venované rôznym oblastiam gastronómie alebo slávnostným príležitosťami, či vareniu do pol

hodiny. Asi tak trochu tuším, že máte na jazyku otázku, či tých 28 kníh vlastním. Nebudem vás dlho napínať. Áno, a odporúčam ich nielen začínajúcim gazdinkám, ale aj tým, čo už majú čo to odvarené a napečené. Tieto recepty sú obyčajne odskúšané. Niektoré sú menej náročné a zase pri iných potrebujete trochu väčšiu šikovnosť a zručnosť.

Posledný diel sa venuje pečeniu chleba. To sme ešte v Zborovom lis-

te nemali. Chlieb je pritom potravinou, ktorú každodenne konzumujeme a o ktorú prosíme aj v modlitbe Pánovej: Otče náš. A tak som sa rozhodol, že nejaký ten recept, možno trochu fajnovejší, vám vyberiem. Skúste si po vianočných sviatkoch upiecť svoj vlastný chlieb. Samozrejme, že nezostanem iba pri chlebe, ale okrem toho vám ponúkam ďalšie dve maškrtky. Jednou sú Žerbo rezy a tou druhou obľúbený Punčový rez.

Cibuľový celozrnný chlieb

Suroviny: 300g hladkej múky, 150g celozrnnnej múky, 1 balíček sušeného droždia, 1 cibuľa, 6 lyžíc oleja, 1 lyžička soli, 2 lyžičky sušeného majoránu, 1 lyžička mletej rasce, 1 lyžica octu, 200ml vlažnej vody. Tuk na vymastenie formy.

Postup prípravy: Cibuľu pokrájame na drobno a opražíme na oleji. Múku, droždie, soľ, majorán a rascu spolu premiešame v mise, pridáme ocot, vodu a vypracujeme cesto na chlieb. Potom pridáme opraženú cibuľu aj s olejom a zamiesime do cesta. Cesto vložíme do vymastenej chlebovej formy, alebo formy na biskupský chlebič (obdĺžnikového tvaru) a necháme kysnúť približne jednu hodinu. Pečieme zhruba 40 minút v rúre vyhriatej na 180°C. Počas pečenia chlieb potierame vodou.

Žerbo rezy

Suroviny na prípravu cesta:

400g hladkej múky, 250g Palmarinu, 1 celé vajce, 1 žltok, 130ml mlieka, 1 lyžica práškového cukru, 1 vanilkový cukor, 20g droždia, 1 prášok do pečiva.

Pinka: 300g mletých orechov, 250g práškového cukru, 50ml rumu, 1 slivkový lekvár, voda

Čokoládová poleva: 100g čokolády na varenie, 80g Cery – stužený potravinový tuk a 1 lyžicu oleja.

Postup prípravy: Z hladkej múky, Palmarinu, vajec, mlieka, droždia, prášku do pečiva a cukru vypracujeme kysnuté cesto. Keď je cesto vymiesené, tak ho rovnomerne rozdělíme na tri bochníky, ktoré necháme 30 minút kysnúť. Plech vymastíme a vysypeme polohrubou múkou. Zoberieme si jeden bochník a vyvaľkáme ho na veľkosť plechu. Cesto môžeme zrolovať na ruličku z alobalu a pomocou nej ho preniesť na plech (Cesto by sa vám malo dobre vaľkať, dokonca by ste to mali zvládnuť aj do pravého uhla. Pokiaľ sa vám to celkom nepodarí, tak

su: 4 vajcia, 200g práškového cukru, 200g polohrubej múky, 6 lyžíc oleja, ½ prášku do pečiva.

Suroviny na punčový sirup: 400ml čo najviac červeného sirupu (z čiernych alebo červených ríbezlí, malín...) 100ml rumu, 200ml vody, 1 šťava z citróna, 1 punčová aróma, cukor (podľa potreby)

Postup prípravy:

skúste cesto natiahnuť na plechu alebo ho tam dovalkať. V Tescome alebo v domácich potrebách dostať kúpiť malé valčeky na plech). Prenesené cesto na plechu natrieme slivkovým lekvárom (ak by bol príliš hustý, tak si ho zriedte vriacou vodou, aby sa vám lekvár dobre rozťieral na cesto). Z mletých orechov, práškového cukru, rumu a vody (podľa potreby) pripravíme rozťierateľnú orechovú zmes (nie príliš riedku, ani hustú), ktorej polovicu naniesieme na slivkový lekvár. Druhé cesto rozvalkáme a preniesieme na orechovú plnku. Postup so slivkovým lekvárom a druhou polovicou orechovej plnky opakujeme. Nakoniec rozvalkáme tretie cesto, ktorým to všetko zakryjeme a necháme piecť pri 170°C. Po vychladnutí vyklopíme koláč z plechu tak, že sa nám spodná časť dostane nahor. Zákusok rovnomerne zaťažíme a po niekoľkých hodinách ho polejeme čokoládovou polevou.

Z bielkov vyšľaháme hustý sneh, do ktorého za stáleho miešania pridáme práškový cukor, žltka, olej a nakoniec zľahka vmiešame polohrubú múku a prášok do pečiva. Pripravené cesto pečieme na plechu vyloženom papierom na pečenie. Takým istým spôsobom upečieme ešte dva korpusy. Na jeden z nich po vychladnutí v plechu rovnomerne naniesieme polovicu punčového sirupu. (Sirup s vodou a cukrom /asi 4 lyžice kryštálového cukru/ prevaríme a necháme vychladnúť. Do vychladnutého pridáme, rum, citrón a punčovú arómu.) Spodný korpus natrieme hrubšou vrstvou džemu (jahodový, malinový, ríbezlý), na ktorý naniesieme navlhčený kor-

Punčové rezy

Suroviny na prípravu piškótového korpu-

pus. (S plechom ho rýchlo otočíme, aby sa korpus nepolámali.) Stiahneme papier a rovnomerne navlhčíme druhou polovicou sirupu. Tretí korpus natrieme hrubšou vrstvou džemu a stranou, na ktorej sa nachádza džem, ho položíme na navlhčený korpus. Takto pripravený zákusok zaťažíme. Na záver nanesieme na koláč punčovú polevu, ktorá sa

dá kúpiť v obchode. Na jeden zákusok potrebujeme 2-3 balíky (v návode je napísané, že obsah vrečka je potrebné vymiešať s vodou. Ja namiesto vody dávam polovicu citrómovej šťavy a polovicu sirupu). Polevu je potrebné nechať trochu zaschnúť a až potom krájať, aby sa nezaťahovala za nožom. Celkom tvrdá poleva sa tiež zle krája.

Roman Porubán

Štatistika roku 2013

Pokrstených: 20 ľudí

Kežmarok: 20; 10 chlapcov, 9 dievčat, 1 žena

	Meno a priezvisko	Dátum narodenia	Dátum krstu	Bydlisko
1.	Simona Raábová	22. 07. 2012	18. 01. 2013	Poprad
2.	Seth Prebednarcik	10. 02. 2010	18. 01. 2013	Trundle NSW, Austrália
3.	Bastien Špes	12. 01. 2013	03. 02. 2013	Kežmarok
4.	Adam Trop	18. 01. 2013	24. 03. 2013	Ľubica
5.	Stephany Kováčiková	15. 01. 2013	07. 04. 2013	Veľká Lomnica
6.	Dávid Del-Fábri	17. 04. 2009	14. 04. 2013	Veľká Lomnica
7.	Esther Del-Fábri	02. 02. 2013	14. 04. 2013	Veľká Lomnica
8.	Natália Kupská	06. 02. 2013	21. 04. 2013	Ľubica
9.	Daniel Jančo	10. 03. 2013	27. 04. 2013	Kežmarok
10.	Sára Bartková	24. 07. 2012	19. 05. 2013	Kežmarok
11.	Sebastián Králik	18. 03. 2013	22. 06. 2013	Poprad
12.	Alena Balogová	11. 01. 1983	22. 06. 2013	Poprad
13.	Kristína Hanesová	20. 04. 2010	30. 06. 2013	Kežmarok
14.	Sára Slodičáková	21. 04. 2013	07. 07. 2013	Kežmarok
15.	Teo Subaharan	23. 03. 2013	21. 07. 2013	Cheshunt, Anglicko
16.	Nikolas Gemza	10. 04. 2013	04. 08. 2013	Kežmarok
17.	Marcus Debre	13. 06. 2013	24. 08. 2013	Kežmarok
18.	Nikola Korunová	27. 01. 2003	29. 09. 2013	Kežmarok
19.	Samuel Vaverčák	24. 09. 2013	10. 11. 2013	Rakúsy
20.	Emma Vilgová	01. 08. 2013	30. 11. 2013	Kežmarok

Požehnanie manželstva: 0

Kežmarok: 0

Sobášených: 7 párov

Kežmarok: 6; z toho 4 krížne manželstvá

	Dátum sobáša	Meno sobášených	Dátum narodenia	Bydlisko
-	20. 04. 2013	Igor Koč Martina Hrušovská	15. 10. 1985 25. 03. 1983	Krížová Ves Spišská Belá
1.	27. 04. 2013	Ing. Ondrej Hanudel Mgr. Jana Sulírová	20. 02. 1985 25. 07. 1985	Kežmarok Kežmarok
2.	29. 06. 2013	Ing. Luis Alberto Rivera Pedraza Ing. Alena Balogová	29. 03. 1985 11. 01. 1983	Mexiko Poprad
3.	20. 07. 2013	Róbert Hosa Mgr. Petra Kršková	25. 02. 1976 16. 06. 1985	Poprad Dolný Kubín
4.	03. 08. 2013	Igor Kováč Marcela Slivková	21. 02. 1986 03. 01. 1986	Kežmarok Dušejov, ČR
5.	21. 09. 2013	Zdenko Hurajt Valéria Mačejáková	17. 03. 1985 01. 04. 1988	Šarišské Dravce Ľubica
6.	19. 10. 2013	Matúš Labuda Barbora Maniaková	14. 04. 1986 11. 05. 1988	Levoča Kežmarok

Pochovaných: 12 ľudí

Kežmarok: 10; z toho 2 muži, 1 chlapec a 7 žien

Stráne p. Tatrami 1;

z toho 1 muž

Ľubica: 1;

z toho 1 muž

	Dátum smrti	Meno zomrelého	Dátum narodenia	Bydlisko	Vek r-m-d
1.	04. 01. 2013	Ján Straško	17. 12. 1938	Ľubica	75-00-18
2.	07. 01. 2013	Ľuboš Kredátus	31. 03. 1964	Kežmarok	49-09-07
3.	06. 02. 2013	Teodor Wildner	13. 01. 1928	Stráne p. T.	85-00-24
4.	16. 03. 2013	Margita Koštiaková	22. 07. 1921	Kežmarok	91-07-22
5.	27. 03. 2013	Zuzana Szimoniszová	23. 02. 1927	Kežmarok	86-01-04
6.	03. 04. 2013	Katarína Karchová	24. 10. 1930	Kežmarok	82-05-10
7.	11. 04. 2013	Katarína Vilčeková	17. 11. 1938	Kežmarok	74-04-25
8.	17. 04. 2013	Zuzana Bartková	13. 01. 1927	Kežmarok	86-03-04
9.	28. 04. 2013	Zuzana Hozzová	26. 01. 1962	Kežmarok	51-03-02
10.	01. 07. 2013	Ing. Peter Fabro	06. 06. 1948	Kežmarok	65-00-25
11.	06. 07. 2013	Tomáš Čekovský	20. 05. 1999	Kežmarok	14-01-16
12.	14. 09. 2013	Klára Burkovičová	25. 12. 1932	Kežmarok	80-08-19

Prestup: 0

Konfirmovaných: 5 ľudí z Kežmarku: 5; 1 muž a 4 ženy

Konfirmandi:

1. ročník: 8 konfirmandov – z toho 5 z Ľubice a 3 z Kežmarku

Jendrušák Dominik, Labuda Lukáš, Kapolková Viera, Krolák Ľuboš, Trop Ľubo, Berecz Lukáš, Kováčová Ema, Patúšová Ema

2. ročník: 10 konfirmandov – z toho 10 z Kežmarku

Bereczová Karin, Česánek Matej, Godlová Jennifer, Holub Jozef, Michalík Dalibor, Ondo-Eštoková Dominika, Patúš Samuel, Peštová Martina, Ribovič Damián, Volák Ladislav

Vyučovanie náboženstva v školskom roku 2013/2014 navštevuje			
Kežmarok:	28 žiakov	Ľubica:	12 žiakov
1. ročník	4 žiaci	1. ročník	1 žiak
2. ročník	2 žiaci	2. ročník	1 žiak
3. ročník	2 žiaci	3. ročník	1 žiak
4. ročník	3 žiaci	4. ročník	
5. ročník	3 žiaci	5. ročník	2 žiaci
6. ročník	4 žiaci	6. ročník	1 žiak
7. ročník	3 žiaci	7. ročník	5 žiaci
8. ročník	6 žiaci	8. ročník	
9. ročník	3 žiaci	9. ročník	1 žiak
Hotelová akadémia:	1 žiak		
Gymnázium P. O. Hviezdoslava:	1 žiak		
SOU poľnohospodárske:	0 žiakov		

Rozpis vyučovania náboženstva v Kežmarku

1. - 4. ročník: štvrtok o 15⁰⁰ h.

5. a 6. ročník: streda o 14³⁰ h.

7., 8. a 9. ročník: streda o 15¹⁵ h.

Rozpis vyučovania náboženstva v Ľubici:

I. stupeň: utorok o 13³⁰ h.

II. stupeň: utorok o 14¹⁵ h.

Štatistiku roku 2013 zostavil Roman Porubán

--- Slovom i obrazom ---

6. – 7. júla 2013 bol v Kežmarku pre Karpatských Nemcov znovu pripravený ich Sviatok kultúry a stretávania. Na jeho bohatý program sem každoročne prichádzajú nielen slovenskí, ale aj zahraniční potomkovia pozvaných nemecky hovoriacich hostí, ktorí sem prišli pred mnohými storočiami. V sobotu (6.) predpoludním mali ako obvykle úvodné ekumenické bohoslužby. Tentokrát však na nich aktívne pôsobil, žiaľ, len za evanjelickú stranu – teológ Milan Bartko zo Svitú, ktorý v súčasnosti študuje v nemeckom Tübingene. Za katolícku stranu sa na ne nepodarilo (ani napriek veľkej snahe) nikoho pozvať – bolo to prevažne kvôli aktívnej účasti mnohých nemecky hovoriacich katolíckych kňazov na levočskej púti, ktorá prebiehala presne v tomto termíne.

Druhým čítaným príhovorom preto prispel Mikuláš Lipták. Majstrovskou hrou na organ nám opäť poslúžil Peter Duchnický a duchovnými piesňami ženský spevokol Českého spolku v Košiciach.

15. – 19. júla 2013 v príjemnom prostredí Liptova na Lazisku v Drevenici pod Sitieňom mohlo prežiť 21 účastníkov konfirmačného tábora dni plné zábavy, vzájomného spoznávania sa, ale aj duchovnej kondície, ktoré hovorili o novom živote s Ježišom Kristom. Čo to znamená žiť nový život s Ježišom? Na túto otázku sme každý deň dostávali odpoveď krok za krokom. Ten, kto chce žiť s Ježišom, tak musí zažiť najprv obrátenie a potom znovuzrodenie. **Obrátenie** – to je ľudská časť získavania spasenia – to znamená, že

NEMECKÉ EKUMENICKÉ SLUŽBY BOŽIE, TEOLÓG MILAN BARTKO

človek urobí hriechu čelom vzad, vyzná ho pred Bohom a obráti sa smerom k Nemu, pretože chce Boha vo svojom živote nasledovať. **Znovuzrodenie** je Božia časť získavania spasenia, ktorú si nemôžeme nijakým spôsobom zaslúžiť. Dostávame ju zdarma, keď sa rozhodneme pre Ježiša Krista. Je to dar od Boha pre nás hriešnych ľudí. Skrze Ducha Svätého a cez Božie slovo môžeme prijímať **istotu spasenia**, ktorá nám hovorí o tom, že napriek tomu, že sme hriešni, sme zachránení krvou Ježiša Krista Božieho Syna. Preto pre kresťana je veľmi dôležité pravidelné **čítanie Biblie**. Cez ňu nám Boh ukazuje aj na naše **miesto služby v cirkevnom zbore**. Kresťan nemôže byť iba pasívnym členom. Boh každému dáva určitú úlohu v spoločenstve cirkvi – cirkevnom zbore. Do akej miery sa jej zhostujeme, o tom vydáva svedectvo ži-

vot cirkevného zboru. Toto boli témy jednotlivých piatich zamyslení, ktorým sme sa venovali počas nášho pobytu v Svätom Kríži.

Po príchode na chatu sme sa ubytovali a zoznámili s prostredím, v ktorom sme mali prežiť spoločný čas. Popoludní sme sa pešo vybrali pozrieť si drevený artikulárny kostol, ktorý sa pôvodne nachádzal v Paludzi. Táto obec bola v čase výstavby priehrady Liptovská Mara zaplavená. Z toho dôvodu bol kostol presunutý do Sv. Kríža – Laziska. V kostole nás privítali milé sestry presbyterky, ktoré nám porozprávali o histórii stavby dreveného artikulárneho kostola. Potom brat farár Porubän konfirmandov oboznámil s podmienkami výstavby drevených artikulárnych chrámov, ako ich stanovil Šopronský snem vo svojom 25. a 26. zákonomnom článku – artikule. Po prehliadke sme sa opäť vrátili na cha-

DREVENICA POD SITIEŇOM A PARTIA KONFIRMANDOV

tu, kde nás čakala chutná večera. Na margo raňajok, obedov a večerí musím povedať, že o nás bolo postarané doposiaľ najlepšie, ako sme mohli zažiť na mládežníckych výletoch, až si myslím, že nás rozmaznávali. Mať raňajky formou švédskych stolov s bohatým výberom čohokoľvek, tak to sa nám ešte nestalo na podobnom výlete, kde sme si väčšinou raňajky pripravovali sami.

Na druhý deň sme sa rozhodli, že si pôjdeme pozrieť Demänovskú jaskyňu slobody. Naša chatárka, teda Anka, nám povedala, že pešo to máme tu za kopcom. A tak sme sa vybrali do Demänovskej doliny pešo cez kopec. Prvé kilometre sme zvládali celkom úspešne a bez reptania, ale ako sme prišli do Pavčinej Lehoty a odtiaľ sme kráčali celou Demänovskou dolinou, tak sa ozývali prvé protestné hlasy, aby sme šli autobusom. Nakoniec sme to zvlád-

li pešo až k jaskyni Slobody, ktorá je dlhá 2150 metrov a bola objavená v roku 1921. Táto jaskyňa vyniká množstvom a pestrofarebnosťou kvapľových útvarov každého druhu. Domov sme sa vrátili už autobusom.

Na ďalší deň sme navštívili jeden z najväčších Aquaparkov na Slovensku - Tatralandiu. Tu sme strávili celý deň. Konfirmandi mohli vyskúšať rôzne tobogány a iné atrakcie vodného sveta. Po návrate domov pokračovala vodná šou v bazéne, ktorý sa nachádzal v areáli našej chaty.

Vo štvrtok sme sa vybrali do Liptovského Mikuláša. Navštívili sme miestny tolerančný evanjelický kostol a vedľa neho starú faru, na ktorej boli spísané Žiadosti slovenského národa a zároveň tu vznikol aj spolok Tatrín – predchodca Matice slovenskej. Odtiaľ sme sa presunuli do Múzea Janka Kráľa, kde sme sa zoznámili s históriou mesta, jeho priemys-

STARÁ FARA V LIPTOVSKOM MIKULÁŠI

lom a najznámejším zbojníkom Jurcom Jánošíkom. Poniektorí si vyskúšali aj dereš. V piatok sme sa oboznamovali s domácim prostredím okolo chaty a na chvíľu sme boli aj užitocní. Vybrali sme sa do lesa na čučoriedky, ktorými sme potešili nielen brata farára, ale aj tetu Hanku, ktorá nám na rozlúčku pripravila chutný koláč. Naplnení mnohými zážitkami sme sa večer vrátili do Kežmarku.

28. júla 2013 – sa uskutočnil v popradskej Aréne Dištriktuálny deň Východného dištriktu ECAV na Slovensku. Do tohto podujatia sa zapojili mnohé ženy z nášho cirkevného zboru tým, že pripravili chutné koláče k občerstveniu účastníkov dištriktuálneho dňa. Touto cestou sa im chcem poďakovať v mene svojom, ale aj v mene dištriktuálneho biskupa Východného dištriktu Slavomíra Sabola, ktorý pozdravuje všetkých ochotných spolupracovníkov.

No okrem zabezpečenia telesného občerstvenia sme sa do programu zapojili vystúpením spevokolov Tatranského seniorátu, v ktorom spieval aj náš zborový spevokol. Hneď na úvod sme zaspievali pieseň: Laudate omnes gentes, laudate Dominum (Chváľte všetky národy, chváľte Hospodina) a potom sme vystúpili v závere bohoslužieb s piesňou: Starosloviensky Otčenáš, ako sa zachoval v liturgickej podobe v našej cirkvi. Domáci brat farár – senior Tatranského seniorátu poslušil počas bohoslužieb zaspievaním evanjelia a krátkym príhovorom pozdravil všetkých účastníkov pod našimi maľbnými Tatrami.

Téma tohtoročných dištriktuálnych dní sa niesla v otázke: Kto sme? Ku tejto téme sa nám vo zvesti slova Božieho prihovorel dôstojný brat biskup Východného dištriktu ECAV na Slovensku Mgr. Slavomír Sabola.

DIŠTRIKTUÁLNY DEŇ VD, ARÉNA POPRAD

mír Sabol, no rovnako o túto tému sa oprel aj hosť zo Sliezskej evanjelickej cirkvi biskup Mgr. Jan Wacławek.

V popoludňajších hodinách bolo pre účastníkov pripravené hudobno-dramatické pásmo „Pašie“. Predstavenie nechcelo byť len divadlom, ale chcelo nám priblížiť živý príbeh o moci lásky, ktorá premáha svet, o moci odpustenia, z ktorého sa rodí nový život, o moci, ktorej dotyk veľa v živote mení. Toto hudobno-dramatické pásmo nemenilo biblický obsah zvesti o záchrane hriešneho človeka, ale sa snažilo sprítomniť jeho pravdy, ktoré zasahujú do súčasnosti, a tak menia človeka, jeho srdce, jeho postoje, myšlienky a správanie.

29. júla 2013 – som sa spolu s riaditeľkou Múzea Kežmarok Mgr. Erikou Cintulovou zúčastnil jedného s bratislavským rabínom Baruchom Myersom a riaditeľom

Židovského múzea prof. PhDr. Pavlom Mešťanom, DrSc. ohľadom prípravy Dňa židovskej kultúry v Kežmarku a ich aktívnej účasti na tomto dni. Predbežne sme sa dohodli na 24. októbri. No vzhľadom na to, že rabín Myers musel odcestovať do Bruselu, termín sa posunul na 18. novembra. Počas jedného sme rabínovi predstavili aktivity, ktoré sa doposiaľ uskutočnili počas siedmich ročníkov Dní židovskej kultúry organizovaných v našom meste. Tento ročník mal byť o čosi výnimočnejší, lebo sme plánovali odhaliť pamätník na mieste, kde pôvodne stála židovská synagóga, ktorá bola zbúraná v roku 1962. Priniesli sme aj niekoľko architektonických návrhov, ako by mala vyzeráť konečná podoba tohto pamätníka. Zo štyroch sme nakoniec vybrali návrh Ing. arch. Miloslava Neumana, ktorý sa aj realizoval.

DIŠTRIKTUÁLNY DEŇ VD, NAŠI SPEVÁCI - OTEC SO SYNOM

4. augusta 2013 – na 10. nedeľu po Sv. Trojici – tzv. Kajúcu – náš cirkevný zbor navštívil farár z Českobratrskej cirkvi evangelickej Praha – Kobylisy Miroslav Erdinger s manželkou Eliškou. Na bohoslužbách nám poslužil zvesťou slova Božieho (táto kázeň bola uverejnená v Reformačnom Zborovom liste). Čo si veľmi vážim, je tá skutočnosť, že v túto nedeľu sme mali bohoslužby na troch miestach: 7³⁰ h. Ľubica, 9⁰⁰ h. Kežmarok a 10³⁰ h. Veľká Lomnica. Brat farár Erdinger s radosťou poslužil na všetkých troch a zároveň v Kežmarku sme mohli spoločne pokrstiť dieťa Nikolasa Gemzu rodičom Martinovi Gemzovi a Ivane r. Krempaskej. Na záver dňa sme navštívili manželov Frisíkovcov, u ktorých v penzióne Rajmund boli v roku 2009 ubytovaní členovia pražského cirkevného zboru, ktorí si na nich s láskou spomínajú.

4. augusta 2013 popoludní o 15⁰⁰ h. sa uskutočnilo v zborovej miestnosti stretnutie Modlitebného spoločenstva Tatranského seniorátu, na ktorom sa zúčastnilo aj niekoľko členov z nášho cirkevného zboru. Toto stretnutie sa nieslo témou: Modlitba v diakonii a v živote staršieho človeka. Na tomto stretnutí nám poslužil prednáškou brat farár Miroslav Erdinger z Českobratrskej cirkvi evangelickej, ktorý v minulosti pôsobil ako prvý predseda predstavenstva Diakonie Českobratrskej cirkvi evangelickej, riaditeľ Domova dôchodcov v Krabčiciach a v súčasnosti pôsobí ako lektor v oblasti práce so seniormi a konzultant v problematike poskytovania sociálnych služieb. Zároveň je zborovým farárom v Českobratrskej cirkvi evangelickej Praha – Kobylisy. Vo svojej prednáške poukázal na dôležitosť modlitby v živote človeka, ale zá-

STRETNUTIE MODLITEBNÉHO SPOLOČENSTVA TAS v CZ POPRAD

roveň nám predstavil svoje osobné skúsenosti s ľuďmi, s ktorými pracoval v domove dôchodcov a ich zápasý viery sprevádzané mnohými modlitbami. Zdôraznil tú skutočnosť, aká je veľmi dôležitá modlitba starých rodičov za svoje deti a vnúčatá, keď už im inak nemôžu pomôcť kvôli zdravotným problémom. Veľmi obohatujúce a povzbudzujúce bolo jeho osobné svedectvo ohľadom svojho otca, ktorý sa za neho pravidelne modlil a s ktorým mal veľmi úprimný vzťah.

11. augusta 2013 sa uskutočnilo stretnutie dôchodcov. Toto stretnutie obyčajne máme na Kajúcu nedeľu, ale vzhľadom na to, že v túto nedeľu sa popoludní uskutočnilo stretnutie modlitebného spoločenstva Tatranského seniorátu, tak sme naše stretnutie posunuli o týždeň neskôr na 11. nedeľu po Sv. Trojici. Tohto stretnutia sa zúčastnilo 5

sestier z cirkevného zboru. Zvestou slova Božieho im poslúžila sestra farrárka Ľubomíra Mervartová, ktorá si na toto stretnutie takto spomína:

„Skôr než som prišla na toto stretnutie, tak mám dosť času na premýšľanie, keď idem autom z Mengusoviec. Nebolo tomu inak ani teraz, a tak som premýšľala nad tým, kto príde, modliť sa za stretnutie, aby tí, ktorí prídu, pocítili dotyk Božej lásky, ale aj ten náš záujem o nich ako o ľudí, ktorí patria do cirkvi Kristovej a majú v nej spolu s nami svoje miesto. Sme cirkvou, ktorá sa chce opierať o Božie slovo a tak to naše spoločné stretnutie so staršími spolusestrami sa nezaobišlo bez piesní a slova z Biblie.

Pre túto chvíľu to boli slová z listu **Rímskym 8,35-39, verš**, ktoré hovoria o tom, že veriaceho človeka nemôže od Krista nič a nik odlúčiť. To môžeme len my sami, ak sa hrie-

MIROSLAV ERDINGER PRI PREDNÁŠKE

chov nechceme zrieknuť. Nič iné nás od nášho Spasiteľa nemôže odlúčiť!

Hovorili sme aj o vnútornej kríze v kresťanstve, tak ako neustále v dejinách, keď mnoho sa koná v mene Božom, hovorí sa mnoho, ale to podstatné uniká. Nežije sa podľa slov Kristových. Samotní kresťania v spoločenstve ľudu Božieho súhlasia, pritakávajú tomu, čo Boh hovorí, ale mimo chrámu či iných kresťanských podujatí konajú pravý opak toho, k čomu sa priznávali. Skutkom a opravdivo nežijú.

A tak aj my dnes sa musíme pýtať samých seba, ako je to s nami? Či sa nepodobáme takýmto kresťanom, ktorí pekne hovoria, ale srdce a myseľ miluje svet, a nie Krista. Akí sme teda my vo svojej viere dnes? Večera Pánova je príležitosťou zamyslieť sa hlbšie nad životom, ktorý žijeme a pripomenúť si tú pravdu Božiu, že kvôli mne Pán Je-

žiš zomieral a ja preto chodím k Večeri Pánovej, aby som mal hriechy odpustené a život večný.

Lebo tu mi je môj Spasiteľ blízko vo Svojom tele a krvi, aby ma obmyl z hriechov, ktoré na mňa svet nahádzal, či ja som sa sám zranil, keď som bol málo obozretný a zhrešil som zradiac tak vieru v Krista. Tu pri Stole Pánovom hovoríme: *Pane, odpusť, Pane, zmiluj sa, chcem byť stále Tvoj, zachráň ma, nech nezhytniem s týmto svetom.*“

19. augusta 2013 za účasti riaditeľky Múzea Kežmarok Mgr. Eriky Cintulovej, prednostu mestského úradu Ing. Ladislava Faixa, seniora Tatranského seniorátu Romana Porubäna a Ing. arch. Miloslava Neumanna sa uskutočnilo na mestskom úrade stretnutie s primátorom mesta Kežmarok Ing. Igorom Šajtlavom ohľadom technického zabezpečenia pamätníka, ktorý stojí v parku Alfréda

ING. ARCH. MILOSLAV NEUMANN SO SVOJÍM DIELOM

Grosza - niekoľko metrov od miesta, kde pôvodne stála židovská synagóga. Keďže pre mesto a Múzeum v Kežmarku bolo z ekonomického a realizačného hľadiska komplikované zobrať si na svoje plecia pozíciu investora pamätníka, po jednomyselnom schválení presbyterstva miestneho evanjelického cirkevného zboru sa investorom tohto pamätníka stal Cirkevný zbor ECAV na Slovensku v Kežmarku. Týmto rozhodnutím zbor nielenže pokračoval v akejsi tradícii pomoci pre židovské obyvateľstvo, za ktoré sa zasadil v čase II. svetovej vojny brat farár Ondrej Spišák, ale týmto gestom dal najavo, že pred Bohom sme si všetci rovní bez ohľadu na farbu pleti, národnosť, náboženskú či etnickú príslušnosť, naplňajúc tak slová apoštola Pavla: *„Nie je ani Žid ani Grék, nie je ani otrok ani slobodný, nie je ani muž, ani žena, lebo všetci jedno*

ste v Kristovi Ježišovi“ (G 3,28). Je to aj gesto, ktorým presbyterstvo odmietlo akýkoľvek radikalizmus, klérofašizmus a šovinizmus. Touto cestou sa chcem poďakovať všetkým presbyterom za pochopenie a osvojenie si tohto projektu. Rovnako sa chcem poďakovať prednostovi mestského úradu Ing. Ladislavovi Faixovi za ústretovosť pri mnohých realizačných a prípravných prácach na danom projekte. Poďakovanie patrí aj pani riaditeľke Múzea v Kežmarku Erike Cintulovej za osobné nasadenie a obetavosť pri realizácii tohto podujatia. Nakoniec sa chcem poďakovať Ing. arch. Miloslavovi Neumannovi, že do tohto projektu vstúpil nielen ako jeho architekt, ale aj ako jeho otec, ktorý od samého zrodu až po ten posledný detail sa staral o to, ako sa celá záležitosť vyvíja. Nech sám Pán Boh odmení ochotu a obetavosť týchto ľudí, ktorí sa neváhali

PETER LIPA A PETER CMORÍK SO SVOJOU KAPELOU

vzdať svojho voľného času a pohodlia pre dobrú vec.

27. augusta 2013 sa uskutočnil v Drevenom artikulórnem kostole koncert Petra Lipu a Petra Cmoríka. Zaujímavé spojenie dvoch generácií bluesu a jazzu. Ako ostrieľaný hráč a uznávaný jazzman sa nám predstavil Peter Lipa a sekundoval mu o generáciu mladší spevák Peter Cmorík, ktorý sa v poslednom období venuje žánru jazzu a bluesu. Na jednom pódiu sa teda stretli dve generácie spevákov a predstavili nám dva žánre v duo úpravách. Diváci sa mohli tešiť z netradičných umeleckých spojení dvoch skvelých spevákov. Z koncertu si odnášali nezabudnuteľný hudobný zážitok.

31. augusta 2013 sa uskutočnil v našom cirkevnom zbore Zborový deň, ktorý bol venovaný manželstvu. Prečo práve manželstvo? Pre-

tože dnešná spoločnosť túto ustanovizeň čoraz viac deformuje a aj na základe matričných záznamov sme svedkami toho, ako mladí ľudia nežijú vo vzťahu muž a žena, ale vo vzťahu druh a družka, čo je v rozpore s kresťanským spôsobom života. Medzi nás sme preto pozvali sestru Mgr. Janku Strakovú, PhD., ktorá pracuje v občianskom združení „Obrúčka“. Poslaním tohto združenia je vyvíjať aktivity pre obohacovanie manželského spolužitia, rodiny a podporu prevencie manželských problémov najmä v duchu kresťanských hodnôt. Toto sa dá najlepšie dosiahnuť vzdelávaním snúbencov, manželských párov i slobodných ľudí v oblasti manželského spolužitia.

Práve toto bol jeden z dôvodov, prečo sme medzi seba pozvali sestru Strakovú, ktorá sa vo svojej prednáške zaoberala manželskou jednotou a záväzkom, vyplývajúcim

RODINA STRAKOVÁ Z LIPT. JÁNA NA NAŠOM ZBOROVOM DNI

z manželstva. Jej postrehy a poučenia boli dobrým návodom nielen pre mladých ľudí, ktorí sa rozhodujú vstúpiť do manželstva, ale rovnako aj pre dlhoročných manželov.

Po skončení prednášky, po modlitbe a zaspievaní piesne, sme sa už všetci tešili na chutný guláš, ktorý pre nás pripravili sestry Božena Ferencová, Justína Sutorová a Margita Jankurová. Asistovali im ako každý rok bratia Ján Scholcz, Lukáš Scholcz, Milan Bogol' a Ernest Chritz. Vynikajúci guláš, príjemné prostredie a pekné počasie – to všetko spríjemňovalo atmosféru nášho zborového dňa, na ktorom sme mohli prehodiť pár slov s rôznymi ľuďmi na klasickú tému: Ako sa máš a čo je nové?

Popoludní sme sa presunuli do budovy auditória lýcea, kde nás domáci brat farár previedol biblickými krajinami Izraelom a Jordánskom.

Cez jednotlivé obrázky si účastníci marcového zájazdu mohli sprítomniť ešte raz tieto chvíle prežité v krajinách, kde žil a pôsobil Ježiš Kristus alebo patriarchovia izraelského národa. Žiaľ, že dnešný Izrael a kresťanské pamiatky sú natoľko skomercializované a nachádzajú pod takým tlakom turizmu, že ak tam pútnik hľadá kľud a pokoj, tak ho sotva nájde na frekventovaných turistických trasách, nehovoriac už o autentičnosti jednotlivých miest, spojených s biblickými príbehmi, kde vyrástli moderné, neraz gýčové kresťanské kostoly.

8. septembra 2013 na 15. nedelu po Sv. Trojici sme slávnostne na službách Božích v Drevenom artikulórnem kostole začali nový školský rok 2013/2014. Spolu s deťmi pred bohoslužbami sme sa stretli v zborovej miestnosti, odkiaľ sme spoločne odišli do chrámu Božieho

VYSTÚPENIE DETÍ NA ZAČIATOK ŠKOLSKÉHO ROKA 2013/2014

vyprosiť si pre nový školský rok Božie požehnanie. Do programu sa zapojili aj samotné deti zaspievaním piesne: Kam by som šiel, keď mi chýba priateľ. Túto pieseň sa mnohí naučili na konfirmačnom výlete a patrila medzi ich obľúbené.

Brat farár vo svojom príhovore na text z 1. knihy Samuelovej 3,1-11 poukázal na to, ako má fungovať žiak a učiteľ. V čase, keď žil biblický Samuel, neboli žiadne školy. Získať vzdelanie bolo dosť komplikované a väčšinou každý žiak mal svojho súkromného učiteľa, ako to bolo aj prípade Samuela, ktorému sa venoval kňaz Éli. Brat farár sa počas kázne opýtal detí, čo je potrebné k tomu, aby sa niečo naučili? Odpovede padali rôzne. No ak sedíme v škole, tak je potrebné, aby sme počúvali. Na otázku: čo všetko počúvajú, opäť padali rôzne odpovede. Potom sa brat farár pýtal ďalej: Čo

je potrebné k tomu, aby sme získali nejaké vedomosti? Potrebné je čítať, a tak upevňovať počuté. Ochota počúvať a ochota poslúchať. To sú dve dôležité vlastnosti, ktoré mal Samuel, aby obstál v Božej škole, a tak sa mohol stať jednou z dôležitých postáv Starej zmluvy, cez ktorú Boh viedol a vychovával Svoj ľud.

Celý náš život sme v Božej škole, kde nesmieme zabudnúť na dve veci: počúvať a poslúchať Boží hlas. Využívajme preto všetky možnosti na to, aby sme počúvali a zároveň vypočutý Boží hlas realizovali vo svojom živote. Pokiaľ si myslíme, že to nepotrebujeme, že môžeme v Božej škole chodiť poza školu, že nepotrebujeme priniesť deti na nedeľnú besiedku, vyučovanie náboženstva, konfirmačnú prípravu, že je niečo v našom živote dôležitejšie, tak tým Bohu hovoríme, že sme chytrejší, múdrejší než je On a že Ho

vôbec nepotrebujeme. No takýmto rozhodnutím sa rútime do záhuby, hoci to nemusí byť vidno na našom živote. Po príhovore deti prijali Božie požehnanie a rodičia pristúpili k Večeri Pánovej.

14. septembra 2013 sa uskutočnil v našom cirkevnom zbore Deň Tatranského seniorátu, ktorý bol venovaný 1150. výročiu príchodu Cyrila a Metoda na územie Veľkej Moravy. Účastníci tohto stretnutia sa zhromaždili v Drevenom artikulárnom kostole, kde prebiehal spoločný úvodný program. Pri spevoch piesní z Evanjelického spevníka nás sprevádzala hudobná skupina z Batizoviec. Celý program moderoval brat farár Michal Findra z Popradu. Na úvod prítomných privítal seniorálny dozorca Tatranského seniorátu (TAS) Ing. Milan Zacher a po ňom prítomných pozdravil domáci brat farár a senior TAS Roman Porubán,

ktorý vyjadril vďačnosť oproti Pánu Bohu, že po roku sa opäť môžeme stretnúť na takomto podujatí. Pripomenul, že v Tatranskom senioráte si už po druhýkrát spomíname na príchod dvoch veľmi významných ľudí pre kresťanskú cirkev, ktorá sa v tom čase udomáčňovala na území Veľkej Moravy, to znamená, že aj na území dnešného Slovenska.

Po úvodnej modlitbe brat farár Michal Findra privítal medzi nami brata PhDr. Mariána Damankoša, PhD., riaditeľa Evanjelického kolegiálneho gymnázia v Prešove, ktorý nám priblížil dobu a pôsobenie týchto vierozvestov na území dnešného Slovenska. Okrem toho nám vykreslil postoj, ako by sa mal evanjelik pozerať na tieto dve historické postavy s ich odkazom pre dnešok.

Po úvodnej prednáške sme sa ako každý rok rozdelili do štyroch skupín: deti, mládež, stredná gene-

DEŇ TAS - M. FINDRA, M. LAJDA, Ľ. BADIAR, J. BUDAJ

rácia a staršia generácia, ktorým sa venovali nasledujúci prednášatelia: deťom – manželia Matisovci z Batizoviec; mládeži – Marián Lajda, pracovník s mládežou v Cirkevnom zbore ECAV na Slovensku Žilina; strednej generácii – Ľubomír Badiar, dozorca v Cirkevnom zbore ECAV na Slovensku Košice; staršej generácii – Ing. Jozef Budaj z Bratislavy. Po skončení jednotlivých seminárov bol pre nás pripravený chutný hovädzí guláš so šampiňónmi, ktorý pripravovali Oskar Jaduš, Lukáš Scholcz, Ján Scholcz a Milan Bogol' za pomoci mnohých ďalších spolupracovníkov. Všetkým im patrí srdečne poďakovanie, že sa postavili o naše telesné potreby.

Po obede sme sa opäť stretli v Drevenom artikulárnom kostole, kde sme spoločne zhodnotili to, s čím sme sa zaoberali na jednotlivých seminároch. V závere stretnu-

tia sa prítomným prihovril brat senior Roman Porubän, ktorý podotkol, že keď hovoríme o misii alebo o evanjelizácii, tak každý z nás si predstaví široké spektrum možností, akými sa dá zvestovať evanjelium Ježiša Krista vo svete. Zväčša si misiu stotožňujeme s ústnou zvestou o Ježišovi Kristovi a Jeho diele pre hriešneho človeka. To je prirodzené, pretože začiatkom kresťanskej cirkvi nebolo nič iné ako zvest' o vzkriesenom Kristovi. V Ježišovi sa teda realizuje Boží zámer, ktorého cieľom je zachrániť človeka pre večný život v spoločenstve s Bohom. S touto radostnou zvestou prichádzajú na územie Slovenska Cyril a Metod, táto radostná zvest' sa ohlasuje i dnes a s touto radostnou zvestou máme i my ísť do sveta. Poverenie k tomu sa nám dostalo od samého Ježiša Krista, ktorý hovorí: „*Chodte teda, čiňte mi učeníkmi všetky ná-*

DEŇ TAS, ÚVODNÉ STRETNUTIE V DREVENOM ARTIKULÁRNYM KOSTOLE

rody, krstiac ich v meno Otca i Syna i Ducha Svätého a učiac ich zachovávať všetko, čokoľvek som vám prikázal. Ajhľa, ja som s vami po všetky dni, až do konca sveta“ (Mt 28,19.20).

Cieľom kresťanskej misie je realizovať Boží zámer zachrániť hriešneho človeka pre večný život v Božom kráľovstve. Toto je veľmi dôležitý a zodpovedný mandát, ktorý v minulosti na svoje plecia prijali Cyril a Metod a dnes tento mandát nesieme my na svojich pleciach. On si vyžaduje pevnú vieru, odvahu, dostatok síl, veľa modlitebných zápasov a predovšetkým stály modlitebný kontakt s Bohom. A tu stojíme pred otázkou: Ako sme sa my, kresťania v 21. storočí, zhostili tohto mandátu? Aká je moja misia v rodine, medzi deťmi, na pracovisku, v škole, ako vidím miesto misie v cirkevnom zbore, v cirkvi? Tieto otázky by ne-

mali zostať bez povšimnutia, pretože misia je základným programom kresťanskej cirkvi, do ktorej patríme aj my a teda je základným programom aj pre nás.

15. septembra 2013 sa uskutočnilo v Cirkevnom zbore ECAV na Slovensku Svätý Kríž – Lazisko stretnutie artikulárnych zborov. Tohto podujatia sa zúčastnili cirkevníci a ich duchovní z Istebného, Leštína, Kežmarku, Hronseku a domáceho cirkevného zboru. Na bohoslužbách prítomných privítal miestny zborový farár Mgr. Daniel Baláž spolu so zborovou dozorkyňou Eleonou Dropovou. Zvestou slova Božieho poslužil brat senior Tatranského seniorátu Roman Porubán, ktorý je zároveň zborovým farárom artikulárneho zboru v Kežmarku. Zvest' zaznela na základe biblického textu z knihy Józuovej 1,1-2. Brat senior vo zvesti slova Božieho položil

ÚČASTNÍCI STRETNUTIA ARTIKULÁRNYCH ZBOROV V CZ SVÄTÝ KRÍŽ

dôraz na to, že keď izraelský národ vstupoval do zasľúbenej kanaánskej krajiny, tak to pre nich neznamena-
lo, že všetky boje sa už skončili. Prá-
ve naopak. Ono to len začalo. Za-
sľúbená krajina, do ktorej vyvolený
Boží ľud vstupuje, sa stala pre cirkev
obrazom, do ktorej nás postavil Pán
Boh a v ktorej máme bojovať boj
o posvätený život. V tomto priesto-
re – v tomto svete je potrebné bojo-
vať boj o požehnanie. Cirkev je pre-
to na tejto zemi bojujúcou cirkvou.
Až cirkev v Božom kráľovstve je ví-
ťaznou cirkvou. Duchovný život – to
sú zápasy viery, v ktorých stáli na-
ši predkovia, keď stavali artikulárne
kostoly, ale rovnako do týchto zápa-
sov viery sme postavení aj my, ako
ich potomkovia.

V rámci služieb Božích vystú-
pil zborový spevokol z Kežmarku,
Hronseku a detský spevokol z Lip-
tovského Jána. Po službách Božích

bol pre nás pripravený obed v podo-
be kotlíkového gulášu. V poobedňaj-
šom programe sa nám predstavili
deti v dramatickom pásme z CZ Is-
tebné. Piesňami toto stretnutie spes-
tril spevokol Zvonček z Hýb. Na zá-
ver dňa sme sa zastavili pri pamätní-
ku v zatopenej obci Paludza, kde bol
pôvodne pred 320 rokmi postavený
drevený artikulárny kostol. Historic-
kými skutočnosťami nás na tomto
mieste oboznámila sestra Mgr. Da-
niela Fiačanová. Stretnutie artikulár-
nych zborov sa skončilo zasadnením
pamätnej lipy k blížiacemu sa 500.
výročiu reformácie.

17. septembra 2013 sa v Dre-
venom artikulárnom kostole a ná-
sledne v Novom kostole uskutočnil
organový koncert v rámci 43. roč-
níka Medzinárodného organové-
ho festivalu Ivana Sokola, ktorý cir-
kevný zbor organizoval v spoluprá-
ci so Štátnou filharmóniou Košice.

SPEVOKOL NA STRETNUTÍ ARTIKULÁRNYCH ZBOROV

Prítomných na koncerte privítal domáci brat farár a vyjadril úprimnú radosť z toho, že po dvoch rokoch sa môžeme opäť stretnúť pri takom miľom podujatí, na ktorom bola osobne prítomná i manželka zosnulého Ivana Sokola Geru Sokol. V organovom recitáli sa nám predstavil Hansjörg Albrecht – organista, čembalista a dirigent. V súčasnosti pôsobí ako umelecký riaditeľ Bachovho zboru a Bachovho orchestra v Mníchove. Dirigovanie a hru na organe študoval v Hamburgu, Lyone a v Kolíne. Ako dirigent spolupracoval s mnohými orchestrami a koncertnými umelcami v Nemecku i v zahraničí. Ako organista realizoval celý rad recitálov vo významných koncertných sálach a chrámoch európskych krajín. V jeho podaní sme si mohli vypočuť od Johanna Sebastianá Bacha Prelúdium a Fúgu G dur, chorálovú predohru: „Der Tag, der ist so Freuden-

reich“. Od Jozefa Grešáka v Novom kostole zazneli Fanfáry z Organovej knižky pre Ivana Sokola. A na záver to bol Richard Wagner a jeho Predohra a Zázrak Veľkého piatku z opery Parsifal a Predohra z opery Majstri speváci norimberskí. Naplnení mnohými umeleckými zážitkami sme sa rozchádzali z organového koncertu do svojich domovov.

10. októbra 2013 sa v Tvrdošíne konalo zasadnutie Riadiacej skupiny Drevené chrámy v slovenskej časti Karpatského oblúka, ktorého sa z cirkevného zboru zúčastnil domáci brat farár R. Porubán a správca J. Scholcz. Za mesto Kežmarok prijal účasť Ing. Ladislav Faix. Podujatie zorganizovalo mesto Tvrdošín, momentálne poverené vedením Riadiacej skupiny. Nakoľko uplynulo 5 rokov od zápisu tejto lokality do Zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO, členovia Riadiacej

TVRDOŠÍN, EKUMENICKÉ BOHOSLUŽBY

skupiny a miestni obyvatelia si toto výročie pripomenuli ekumenickými službami Božími v kostole Všetkých svätých v Tvrdošíne. Zvestou slova Božieho pri tejto príležitosti poslužil evanjelický farár z Kežmarku a senior Tatranského seniorátu ECAV na Slovensku Roman Porubän. Pripomenul, že okrem dobrého materiálneho zachovania drevených chrámov sa nesmie zabúdať na ich pôvodné využitie. Rovnako dôležité je zamerať sa na zachovanie duchovného rozmeru týchto chrámov, aby nemuseli nad nimi zaznieť slová: *Pozri, učiteľ, aké kamene a aké stavby! Ježiš odpovedal: Vidíš tieto mohutné stavby? Ne zostane tu kameň na kameni, všetko bude zbúrané*“ (Marek 13,1.2) Potom sa členovia Riadiacej skupiny presunuli do kultúrneho strediska v Medvedzí, kde sa konalo samotné podujatie. Primátor mesta Tvrdošín

Ing. I. Šaško otvoril zasadnutie. Následne sa Ing. E. Kráľová venovala hlavným úlohám manažmentu chrámov. Informácie o dotačnom systéme Ministerstva kultúry SR podala RNDr. A. Prokešová. Ing.arch. Ľ. Pinčíková poinformovala o aktuálnom stave pravidelného monitoringu, realizovaného Pamiatkovým úradom SR, ako aj o práve prebiehajúcom monitoringu drevnej hmoty chrámov. Mgr. Fabuľa z MV SR hovoril o vyhodnotení stavu zabezpečenia ochrany pred požiarom vo vybraných Národných kultúrnych pamiatkach SR. Odpovedal aj na početné otázky členov Riadiacej skupiny, týkajúce sa protipožiarneho zabezpečenia chrámov. Prisľúbil návrat požiarneho zásahu u týchto ôsmich chrámov.

20. októbra 2013 sa uskutočnili ekumenické bohoslužby v Poprade v kostole sv. Cyrila a Metoda, na ktorých sa podieľali nasledujúce cirkev-

SENIOR TAS ROMAN PORUBÄN PRI ZVESTI SLOVA BOŽIEHO V TVRDOŠÍNE

né zbory: Apoštolská cirkev na Slovensku, Bratská jednota baptistov, Gréckokatolícka cirkev, Evanjelická cirkev augsburgského vyznania, Pravoslávna cirkev, Rímskokatolícka cirkev. Tohto stretnutia sa zúčastnili aj niektorí cirkevníci z nášho zboru, či priamo boli zapojení do obsahu bohoslužieb (J. Bachleda – prednes básne Proglas, P. Duchnický – klavírny sprievod popradského spevokolu).

Všetkých prítomných privítal domáci brat dekan Anton Oparty, po ktorom nasledovala homília gréckokatolíckeho duchovného Mgr. Miroslava Bartoša a vystúpenie speváckeho zboru rímskokatolíckej cirkvi Dolorosa. Ján Bachleda predniesol básne z Proglasu a básne Jána Zambora Pár písmen na pochvalu Konštantínovi Cyrilovi, ktoré tvorili myšlienkové predely medzi duchovným slovom a piesňami jednotlivých

cirkví. Krátky príhovor pravoslávneho duchovného Mgr. Vladimíra Kovára umocnil spevokol Pravoslávnej bohosloveckej fakulty Prešovskej univerzity. Do programu sa zapojili spevom a zamysleniami aj cirkevné zbory Bratskej jednoty baptistov a Apoštolskej cirkvi v Poprade. Na záver ekumenickej bohoslužby zaspieval spevácky zbor Evanjelickej cirkvi augsburgského vyznania a brat farár Libor Bednár udelil prítomným Áronovské požehnanie. Po požehnaní zaznel Staroslovienky Otčenáš v podaní zmiešaných spevokolov jednotlivých cirkví.

10. novembra 2013 v auditóriu lýcea sa uskutočnilo školenie presbyterov Tatranského seniorátu (TAS). Z Biblickej školy z Martina sme medzi nás pozvali brata Tomáša Gulána, ktorý sa zamýšľal nad apoštolským vyznaním viery, čo je ďalšia čiastka Malého i Veľkého katechiz-

TOMÁŠ GULÁN, BIBLICKÁ ŠKOLA MARTIN

mu. Okrem toho brat Gulán nám pripravil aj príjemné prekvapenie. Z Martina medzi nás prišli aj mládežníci, ktorí nám poslúžili piesňami z Evanjelického spevníka v trochu modernejšej úprave, než ich poznáme z bežných nedeľných bohoslužieb.

V prvej časti sa brat Tomáš Gulán zaoberal tým, ako vznikala Všeobecná viera kresťanská a čo vlastne dalo podnet k tomu, aby vôbec vzniklo akési vyznanie viery prvých kresťanov. V prvotnej cirkvi ešte nebol ustálený kánon kníh Novej zmluvy, a preto bolo potrebné formulovať stručné a jednoduché zhrnutie podstaty kresťanskej viery. Vyznanie: Ježiš Kristus je Pán sa postupne rozšírilo na trojičné vyznanie popisujúce Boha Otca ako Stvoriteľa, Ježiša Krista ako Vykupiteľa a Duha Svätého ako Posvätitela. Ďalším dôvodom vzniku kresťanské-

ho vierovyznania bola potreba brániť cirkev pred nánosmi cudzieho a falošného učenia. Viacerými ranokresťanskými heretickými prúdmi boli do pôvodnej apoštolskej zvesti a spisov vnášané myšlienky z iných náboženských a duchovných smerov. Apoštolské vyznanie v tej forme, ako ho poznáme, vzniklo v 4. storočí po Kristovi, no jeho korene siahajú až do novozmluvnej doby a k apoštolským otcom druhého storočia.

Po tomto úvode bolo pripravené malé občerstvenie pre zborových presbyterov Tatranského seniorátu v študovni lýcea. Týmto sa chcem poďakovať všetkým ochotným sestram a bratom, ktorí sa podieľali na príprave občerstvenia.

V druhej časti nás brat Gulán vodil do Lutherovej teológie apoštolského vierovyznania, kde podotkol, že Luther vo svojom Veľkom katechizme ponúka náplň kresťanské-

ho učenia v súvislosti s Božou Troj-
jedinosťou. Jeho výklad Sv. Trojice
a tým aj apoštolského kréda nie je
pokusom o pochopenie troch a jed-
ného zároveň, ale ukazuje na trojité
Božie konanie, ktorého cieľom je na-
še spasenie. Preto kresťanstvo vy-
znáva Boha, ako všemohúceho Stvo-
riteľa neba i zeme, ktorý sa vrcholne
zjavil v osobe a diele Ježiša z Naza-
reta a ten istý Boh si používa Ducha
Svätého, aby prostriedky spásy ako
je zvesť Božieho slova a sviatos-
ti boli prisluhované prostredníctvom
spoločenstva cirkvi, kde sa zvestuje
Božie evanjelium. Krédo je teda ne-
vyhnutné minimum, od ktorého nie
je možné sa vzdialiť. Ono je tým naj-
stručnejším a najmenším vyznaním
podstaty kresťanskej viery.

18. novembra 2013 sme v Kež-
marku zažili dlho očakávaný Deň ži-
dovskej kultúry, ktorý vyvrcholil od-
halením pamätníka, ktorý má všet-

kým pripomínať naše synagógy, ži-
dovských obyvateľov a obete holo-
kaustu.

Predpoludním v auditóriu lýcea
prebehol dobre navštevovaný semi-
nár ku dejinám Židov v Kežmarku.
Okrem študentov gymnázia a čle-
nov nášho zboru prišli (aj zo ši-
rého okolia) záujemcovia o ich de-
jiny, ale aj kresťanskí priatelia Izra-
ela. Okrem Slovákov sa ho zúčast-
nili aj potomkovia Židov žijúcich pre-
važne v Izraeli a USA. Na úvod nás
pozdravil domáci brat senior Ro-
man Porubán a vysvetlil, prečo prá-
ve evanjelická cirkev stojí za týmto
celým podujatím – aj ako hlavný in-
vestor pamätníka.

Po ňom nám bratislavský rabín
Baruch Myers (slovensky aj anglic-
ky) porozprával o význame a vply-
ve potomkov židovských občanov
na vedomie o Kežmarku – že medzi
Židmi na celom svete je naše mesto

REALIZOVANÝ PAMÄTNÍK ŽIDOVskej KULTÚRY V PARKU A. GROSZA

známejšie, ako v ostatnej populácii. Napríklad náš posledný rabín, Mayer Grünburg, ktorý sa odtiaľto roku 1949 presťahoval do Brooklynu v americkom štáte New York a dosiahol tam veľké uznanie medzi ortodoxnými rabínmi, bol všetkým známym ako kežmarský rabín.

Potom naša historička Nora Baráthová prítomným dôkladne predstavila dejiny židovskej náboženskej obce v Kežmarku v 19. storočí. Anglicky hovoriaci hostia dostali jej prednášku preloženú do angličtiny aj s obrázkami. Vyzdvihla predovšetkým veľký podiel Židov na hospodárskom aj spoločenskom rozvoji mesta, ktorí napr. roku 1921 tvorili až jednu pätinu tunajšieho obyvateľstva. Jej prednáška bude súčasťou knihy Židia v Kežmarku, ktorá vyjde budúci rok vo vydavateľstve ViViT.

Vydavateľ, genealóg a sprievodca Mikuláš Lipták pomocou obrazovej

prezentácie predstavil dejiny synagógy od jej počiatkov až po jej zbúranie. Na základe vzácných dokumentov židovskej náboženskej obce (ktoré sa zachránili v židovskom teologickom seminári v New Yorku) predstavil počiatky obce od roku 1853, detaily výstavby veľkej synagógy postavenej roku 1883 – až po jej zbúranie roku 1962. Stručne predstavil aj tunajší židovský cintorín.

Nasledovala krátka diskusia, kedy sa dostali ku slovu aj naši zahraniční hostia, ktorí postupne vyjadrovali svoje pohnutie a vďačnosť za toto podujatie. Ďakovný list z Múzea tolerance v Los Angeles (predtým Centrum Simona Wiesenthala) prečítala pani Madeleine Isenberg z USA s koreňmi v Kežmarku, ktorá na základe obrázkov od M. Liptáka preložila hebrejské nápisy náhrobkov nielen na kežmarskom cintoríne, ale skoro na všetkých vyše 20 spišských ži-

POTOMKOVIA RABÍNA GRÜNBURGA NA DNI ŽIDOVskej KULTÚRY

dovských cintorínoch. Podobne veľmi vďační boli aj na Slovensku žijúci židovskí rodáci z Kežmarku.

Na slávnostnom kóšer obede pre pozvaných hostí v hoteli Hviezdoslav poprosil Baruch Myers aj zahraničných hostí, aby sa predstavili. Každý krátko spomenul svojich predkov v Kežmarku. Vďaka jeho synovi Izákovi zaznel aj krátky pozdrav pána Šaula Gassnera z Izraela (autora veľkého pamätníka obetiam holokaustu z Kežmarku a okolia v Cholone pri Tel Avive), ktorý bol pri zrode myšlienky postaviť na mieste synagógy pamätník aj v našom meste. Predstavil sa aj veľvyslanec radca, Reinhard Wiemer, stály zástupca veľvyslanca Spolkovej republiky Nemecko v Bratislave a povedal, že prevažne nemecký národ spôsobil utrpenie Židov, preto aspoň takýmto spôsobom chce vyjadriť ľútosť Nemcov nad touto hroznou tragédiou.

Poobede nasledovalo odhalenie pamätníka v Parku prof. Grosza – blízko miesta, kde stála synagóga – znovu za hojnej účasti prítomných. Senior Roman Porubän povedal na úvod burcujúci príhovor predovšetkým proti mlčaniu väčšiny, ktorá svojim tichým súhlasom umožnila fašistom vykonať zverstvá holokaustu. Celý jeho príhovor je uverejnený v tomto čísle – aj s menami autorov a realizátorov pamätníka. Primátor mesta Kežmarok Igor Šajtlava spomenul stručne dejiny židovskej náboženskej obce a ospravedlnil sa za chybné rozhodnutia svojich predchodcov. Slávnostnú chvíľu uzavrel bratislavský rabin Baruch Myers spievanou modlitbou za mesto Kežmarok a obeť holokaustu. A potom každý z týchto troch predstaviteľov – za cirkev, mesto a Židov – odhalil jeden z troch pylónov pamätníka. Vedľa sa modlila skupinka kresťanských

BRATISLAVSKÝ RABÍN BARUCH MEYRS PRED ODHALENÍM PAMÄTNÍKA

priateľov Izraela so zástavou mesta Jeruzalem, ktorí sa zúčastnili celého programu.

Vnučka posledného kežmarského rabína Mayera Grünburga – Gitty Charnas (s manželom) sa pri pamätníku dlho so slzami modlila. Potom pre RTVS (Orientácie) emotívne povedala, že nedokáže vyjadriť svoju vďačnosť za tento pamätník aj za celé podujatie, lebo na tomto mieste sa v synagóge modlili tri generácie jej predkov – kežmarských rabínov – aj za ňu – a tak Kežmarok zostane navždy jej domovom, kam bude rada znovu prichádzať aj so svojimi deťmi a vnukmi.

Pravnuci prvého kežmarského rabína Abraháma Grünburga – Abrahám a Jákob Friedman z New Yorku

(so svojimi synmi) povedali podobne – že si ani nedokážeme predstaviť, aké dôležité je pre nich vedieť, že to skromné dedičstvo po ich predkoch, čo tu ešte zostalo – židovský cintorín a tento pamätník – nám tu môžu zanechať s dôverou, že sa budeme o ne dobre starať.

Potom sme sa presunuli na židovský cintorín na Tehelnej ulici, kde sa po úvodných slovách Barucha Myersa pridali aj ostatní zbožní Židia ku modlitbám. Na záver sme ešte navštívili v múzeu v kežmarskom hrade expozíciu Židov v Kežmarku a okolí. Vďaka za celé toto podujatie patrí predovšetkým Bohu Abraháma, Izáka a Jáкова, ktorý nám ho pomohol kolektívne tak dobre pripraviť.

R. Porubän, M. Lipták

BARUCH MYERS PRI HROBE PRVÉHO KEŽMARSKÉHO RABÍNA

Zborový list: občasník Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Kežmarok

Zodpovedný redaktor: Roman Porubän, zborový farár v Kežmarku

Jazyková úprava: Nora Baráthová, Oľga Kormanová, Mikuláš Lipták, Katarína Slavičková

Adresa: Ev. a.v. farský úrad, Hviezdoslavova 18, 060 01 Kežmarok; tel. 052 / 452 22 42

web: www.ecavkk.sk; **e-mail:** ecavkk@gmail.sk

Pre vnútornú potrebu Cirkevného zboru ECAV na Slovensku Kežmarok spracoval **MAJDA**

•-----• **Nový Smokovec** •-----•

Husitský farár Zdeňek Svoboda kostol v Novom Smokovci nazval „kapesní kostolík“. Tento chrám je úzko spätý s rodinou Szontaghovcov, ktorá ho dala postaviť. Posviacka sa uskutočnila 27. júla 1887. Na neoklasicistickom oltári je obraz znázorňujúci Jairovu dcéru. Ten daroval v roku 1948 MUDr. Viliam Šimko, zať Samuela Búľovského, zakladateľa samostatného cirkevného zboru Vysoké Tatry. Pôvodný oltárny obraz od Ladislava Medňanského je umiestnený na chóre kostola. Po stranách oltára sa nachádzajú kľakátka Szontaghovcov s ich rodinným erbom. MUDr. Mikuláš Szontagh (1843) bol zakladateľom Nového Smokovca. Dal podnet k vzniku horskej služby vo Vysokých Tatrách. Zomrel 2. decembra 1899 a jeho telesné pozostatky sú uložené v krypte kostola.

